

**A Táti Lavotta János
Alfokú Művészeti Iskola**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2021.

Tartalomjegyzék:

1.	Nevelési program -----	4
2.	Bevezetés -----	4
2.1.	<i>A pedagógiai program jogszabályi alapjai:</i> -----	4
2.2.	<i>Az alapfokú művészetoktatási intézmény pedagógiai programja meghatározza:</i> -----	4
3.	Az iskola alapító okirata -----	6
4.	Az iskolatípus és iskolánk története, hagyományai -----	7
4.1.	<i>Országos tendenciák, a zeneiskolák helye a magyar oktatási rendszerben</i> -----	7
4.2.	<i>Az iskola története, hagyományok</i> -----	7
4.3.	<i>Az iskola szellemisége, saját iskolánk alapvető pedagógiai célkitűzései.</i> -----	8
5.	A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai -----	9
5.1.	<i>Pedagógiai alapelveink:</i> -----	9
5.2.	<i>Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai</i> -----	9
5.3.	<i>Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai</i> -----	10
5.4.	<i>Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai</i> -----	10
5.5.	<i>A nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai</i> -----	12
5.6.	<i>Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei</i> -----	12
6.	Az egyes művészeti tevékenységek oktatásának cél- és feladatrendszere -----	13
7.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok -----	13
8.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek -----	14
8.1.	<i>A tehetséggondozás feltételei:</i> -----	16
8.2.	<i>A tehetséggondozás lehetséges módszerei:</i> -----	16
8.3.	<i>A tehetséggondozás sajátosságai iskolánkban:</i> -----	16
9.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok -----	17
10.	Szülő és a pedagógusok együttműködésének formái: -----	17
10.1.	<i>Együttműködés fejlesztése</i> -----	18
11.	Működési feltételek -----	19
11.1.	<i>Személyi feltételek.</i> -----	19
11.2.	<i>A nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke</i> -----	19
12.	Kerettanterv -----	21
13.	A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei -----	21
14.	A képzés struktúrája, tantárgyai, óraterve -----	22
14.1.	<i>Az iskola hangszeres és elméleti főtanszakai és a képzési idő:</i> -----	22
14.2.	<i>Kötelező és választható tárgyak</i> -----	23

14.3.	Óraterv -----	23
14.4.	A tanítási órák száma és a képzési idő -----	24
	Korrepetíciós óraszámok-----	25
15.	Tantervek -----	26
16.	Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei. -----	27
17.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formái.-----	27
17.1.	A tanuló szorgalma, teljesítménye értékelésének és minősítésének formái. -----	28
18.	A pedagógiai programmal kapcsolatos záró rendelkezések-----	31
18.1.	A pedagógiai program érvényességi ideje -----	31
18.2.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala-----	31
19.	Esélyegyenlőségi terv-----	33
20.	Helyi tanterv-----	38
21.	Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja -----	39
21.1.	Általános rendelkezések -----	39
22.	A képzés struktúrája-----	41
23.	Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés -----	41
24.	Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés -----	45
25.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei-----	47
26.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak -----	47
27.	Mellékletek-----	52
27.1.	Hangszeres és vokális tanszakok-----	52
27.2.	Kötelező tárgy -----	273
27.3.	Kötelezően választható tárgyak -----	291

1. Nevelési program

„Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi, akik azon fáradozunk, hogy minden gyermek kezébe kapja a jó zene kulcsát, s vele a rossz zene elleni talizmánt, azt akarjuk, ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos kerteken.”

/ Kodály Zoltán /

2. Bevezetés

2.1. A pedagógiai program jogszabályi alapjai:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2016. április 27-i (EU) 2016/679 RENDELETE (GDPR)
- A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkt. Vhr.)
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 31.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- A tanév rendjéről szóló mindenkor miniszteri rendelet
- A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet - Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja - Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja (2. melléklet)
- Az intézmény érvényes Szervezeti és Működési Szabályzata

2.2. Az alapfokú művészetoktatási intézmény pedagógiai programja meghatározza:

a) Az iskola **nevelési programját**, ennek keretén belül:

- az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait,
- egyes művészeti tevékenység oktatásának cél- és feladatrendszerét,
- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat,
- a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységet,
- a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét,
- a szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit.

b) Az iskola **helyi tantervét**, ennek keretén belül:

- az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményeit,
- az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatait, követelményeit, az előírt tananyagot,
- az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit,
- az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének, minősítésének formáját,
- a művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményeit és témaköreit.

c) Az iskola **esélyegyenlőségi tervét**, ennek keretén belül:

- minden embernek azt a jogát, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen,
- az esélyegyenlőség megteremtése a pedagógusok, pedagógiai munkát segítő és a működést biztosító alkalmazottak számára,
- az esélyegyenlőség megteremtése a tanulók számára.

3. Az iskola alapító okirata

Az intézmény neve és székhelye:	Táti Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola 2534 Tát, Fő út 82.
OM azonosító:	039947
Az alapító neve, székhelye:	Emberi Erőforrások Minisztériuma 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
A fenntartó neve és címe:	Esztergomi Tankerületi Központ 2500 Esztergom, Lőrinc utca 7.
Az oktatás helye:	Táti III. Béla Általános Iskola 2534 Tát, Fő út 82. sz. épületében az intézményvezetők által egyeztetett tantermekben
Telephelyek:	2535 Mogyorósbánya, Fő utca 51.
Alaptevékenység:	Alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágban
TEAOR száma:	852031
Évfolyamok száma:	2 előképző évfolyam 6 alapfokú évfolyam 4 továbbképző évfolyam
Klasszikus zenei tanszakok:	Fafűvós tanszak Rézfűvós tanszak Akkordikus tanszak Billentyűs tanszak Vokális tanszak Kamarazene tanszak Zeneismeret tanszak
Az intézménybe felvehető maximális tanulólétszám:	120 fő (székhely) 20 fő (telephely)
A feladatellátást szolgáló vagyon:	Az intézményt használati jog illeti meg a 36 hrsz-ú 5097 m ² alapterületű ingatlanon található 626 m ² épületben. A feladatok ellátásához rendelkezésre állnak a leltár szerint nyilvántartott tárgyi eszközök.
A feladatellátást szolgáló vagyon és a vagyon feletti rendelkezés joga:	A vagyon feletti rendelkezés joga elsősorban az alapítót illeti meg.
Az intézmény vállalkozási tevékenységének köre és mértéke:	Az intézmény vállalkozási tevékenységet nem végezhet.
Az intézmény vezetőjének megbízási rendje:	A mindenkor hatályos jogszabály szerint.

4. Az iskolatípus és iskolánk története, hagyományai

4.1. Országos tendenciák, a zeneiskolák helye a magyar oktatási rendszerben

A magyar iskolarendszerben a zeneoktatás immár 100 éve fontos helyet foglal el. Az évek alatt különböző változásokon ment át, de mindvégig megvolt és fejlődött. Az 1945-öt megelőző időszakban az alapfokú zeneoktatás intézményesült formái még igen kis számban voltak jelen. Érdekes, hogy az 1800-as évek végén előbb a felső, majd a középfokú oktatás alakult ki. A mai iskolarendszer, melynek már része a művészetoktatás is, az ötvenes években nyerte el jelenlegi formáját, amikor elsősorban a nagyobb városokban megalapították az állami zeneiskolákat. Ezek a hetvenes években a környező kisebb községek felé fordulva úgynevezett kihelyezett tagozatokat hoztak létre, megteremtve ezzel a vidéki zeneoktatás alapjait. A rendszerváltás döntő fordulatot hozott ezen a területen is. Az 1993-as Oktatási Törvény, a magyar közoktatás részeként ismeri el az alapfokú művészetoktatási intézményt.

Maga az új megnevezés – művészetoktatás - már jelzi a fejlődés új irányát is, hiszen a zeneiskolák egyre nagyobb számban fordultak más művészeti ágak felé, így a képző és iparművészet a drámapedagógia és elsősorban a táncművészet felé.

Az intézménytípus finanszírozása is sok változást megélt. Azzal, hogy az Oktatási Törvény állami feladatként ismerte el, normatív támogatást is rendelt hozzá. Ez a kezdeti időben jó pozíciókat biztosított az iskoláknak és a fenntartóknak egyaránt. A későbbiekben azonban számos körülmény hatására, (a romló gazdasági helyzet, a művészeti iskolák és tanulók növekvő száma, változó oktatáspolitikai prioritások, stb.) kedvezőtlen irányban módosult. Ennek ellenére mindenki küzd a fennmaradásért, és küzd, mert hisz abban, hogy amit tesz, azt nemes cél érdekében teszi.

A művészetek, és benne a zene, semmihez nem fogható emberformáló szerepe fontos az országnak, a helyi közösségeknek, a szülőknek, a gyerekeknek. Az ilyen iskolák nem csak azokat a gyerekeket alakítják, akik az órákat látogatják, hanem a teljes környezetükre hatással vannak. Felemelkedni, sikereket elérni csak kiművelt emberfőkkel lehet.

4.2. Az iskola története, hagyományok

A zeneiskola 1987-ben alakult, mint a nyergesújfalui Szabolcsi Bence Zeneiskola Tagiskolája. Ebben az időszakban a tanítás a Kultúrházban és a Kertvárosi általános iskolában folyt. Kezdetben 4 pedagógus végezte az oktató nevelő munkát. Ekkor a növendékek létszáma 50-60 között volt.

A rendszerváltás idején a mi iskolánk volt Komárom-Esztergom Megyében az első, amely levált az anyaiskolától és önálló lett. Ekkor a növendékek létszáma a szeptemberi tanévkezdésre 88-ra emelkedett. A dinamikus fejlődés jól nyomon követhető az évenkénti magasabb létszámból. Fő célként a fúvós hangszerek oktatását tűztük ki, mert környezetünkben két fúvószenekar is működik, így nagy igény van az utánpótlásra.

Fiatalnak mondható zeneiskolánk kezdettől fogva bekapcsolódik a megyei rendezvényekbe. Rendszeres résztvevői vagyunk a Megyei Kamarazene fesztiválnak, a megyei szólóhangszeres versenyeknek.

A magas színvonalú hangszeres oktatás elérése mellett fontosnak tartjuk az iskola kisugárzó hatásának fokozását. Ennek érdekében évente akár több alkalommal is - a község óvodáinak

és iskoláinak vezetőivel egyeztetve - hangszerbemutatóinkkal népszerűsítjük a zeneoktatást. Ezek a hangversenyek a beiskolázást könnyebbé tehetik. Nem utolsó sorban, ezekkel a hangszeres bemutatókkal segíthetjük az óvoda és az általános iskola oktató-nevelő munkáját is.

Elengedhetetlen a szoros, hatékony, jó kapcsolat kialakítása a szülőkkel. Látniuk, tudniuk kell a közös munka eredményeit, problémáit. Erre az egyik legjobb kapcsolattartási terület a hangversenyek alkalmával adódik, hiszen a tanszaki koncerteket szülői értekezlettel egybekötve tartjuk. Munkánk tervezésekor a szülők véleményére, igényeik figyelembevételével is számítunk.

Fontos a meglévő hagyományok ápolása, és emellett a jövő feladatainak a hagyományokra épülő magas szintű, de reális tervezése, valamint más intézményekkel és a civil szervezetekkel való kapcsolat kialakítása. Az egyéb rendezvényeken való aktív részvételt is fontosnak tartjuk, községi rendezvények, kiállítások megnyitója, különböző egyházi és egyéb ünnepi alkalmak.

4.3. Az iskola szellemisége, saját iskolánk alapvető pedagógiai célkitűzései.

A művészi zene az emberiség kultúrtörténetében, de személyes életünkben is egyedülálló mással nem pótolható funkciót tölt be. A művészi zene; melynek ismeretétől, befogadási készségétől, gyakorlatától biztos ízlést, megalapozott világlátást, pozitív életvezetést remélhetünk, e jövőt meghatározó cél elérésének semmi mással nem pótolható eszköze.

A zenei anyanyelv a nemzeti és nemzetiségi hagyományok és valamennyi nemzet közös kincsét jelentő egyetemes zenei értékek ismeretén és befogadásán keresztül a szülőföld, a hazaszeretet fontosságára irányítjuk növendékeink figyelmét, nyitottá formálva más nemzetek kulturális kincseinek tiszteletére. Segítjük a közös Európa közös értékeinek befogadását, egy európai identitás vállalását.

Céljaink:

A zeneirodalom remekművein keresztül megalapozni növendékeink biztos ízlésének kialakulását.

Hangszerteknikai képzéssel kialakítani az aktív zenei gyakorlatban való részvétel lehetőségét.

Kiemelt fontosságú a kamarazenei - zenekari - tevékenység.

Munkánk során ezeket figyelembe véve törekszünk arra, hogy a hangszeres és vokális tudás elsajátítása mellett, a hozzánk járó gyermekek egész személyiségét fejlesszük. Nyissuk ki szemüket a művészetekre, teremtsünk olyan közeget, ahol a klasszikus és népzene szeretete természetes, értékes emberi tulajdonság.

Tevékenységünk középpontjában a gyermek áll, célunk a zenei ízlés megalapozásán keresztül elősegíteni személyiségének kibontakoztatását. A zenekari játék az önismeret, magasrendű alkalmazkodó képesség, társas kapcsolatok, figyelemmegosztás, érzékenység fejlesztésének eszköze iskolánkban.

Ezeknek a céloknak az elérése, a pedagógiai hatásrendszer tervszerű megvalósítása érdekében fogalmazzuk meg pedagógiai programunkat.

5. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

5.1. Pedagógiai alapelveink:

A nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a növendék mindkét fél aktív kölcsönhatásban lévő részese a nevelési folyamatnak. A nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a növendékek aktivitásának kibontakozásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében.

Alkotó pedagógiai klíma megvalósítására törekszünk, melynek jellemzői egyfelől az igényesség, másrészt a növendékek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság.

Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az egyéni előrehaladás lehetőségét.

A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a gondolkodási képességeket, az érzelmi-akaratit jellemzőket, a testi és lelki egészséget egyaránt gondozzuk.

A tehetségek fejlesztését kiemelten kezeljük, a kreatív képességek kialakításához pozitív környezeti hatásokat (motivációs tényezőket: kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, szorgalom, kitartás) biztosítunk.

Reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány, illetve pálya kiválasztását.

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét, valamint más kultúrák, szokások megismerését.

5.2. Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai

Az iskola elsődleges célja az ismeretátadás, érték közvetítés, személyiségformálás, másodlagos célja az, hogy lehetőséget teremtsen az iskola tagjainak baráti kapcsolatok kiépítésére, az olyan alapvető szükségletek kielégítésére, mint a szeretet, az elfogadás, biztonság, megbecsülés, önbecsülés, mely alapvető szükséglete az embernek.

A személyiségfejlesztés céljait szolgálja a művészeti tevékenységre nevelés, a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akaratit, esztétikai stb.).

A tanulási tevékenység közben és a tanulói közösségi élet során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, kommunikációs képességeit, akaratát, segítőkészségét, empátiáját.

Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése áll, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden egyes növendék személyiségének saját értékeit.

Arra törekszünk, hogy növendékeinkben kialakuljon a reális önértékelés képessége, az egészséges önbizalom.

A tehetséges növendékeink számára biztosítjuk kognitív érzelmi és szociális szükségleteik kielégítését (kognitív: lehetőség az önálló, önirányított önfejlesztésre, lehetőség a tapasztalatszerzésre, hatékony tanulási készségek kialakítására; érzelmi szükségleteik:

bátorítás az elmélkedésre, kérdésfeltevésre, kockázat-vállalásra; szociális szükségleteik: megtanulják az emberek tiszteletét, el tudják fogadni másságukat).

Valljuk, hogy az egyéni tehetség akkor igazi érték, ha személyes felelősséggel párosulva, a szűkebb és tágabb emberi közösség javát szolgálja. Pedagógiánk alapvető célja egyrészt, hogy a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú növendékeket - képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítsünk fel a továbbtanulásra és a társadalomba való majdani beilleszkedésre, másrészt arra törekszünk, hogy növendékeink képesek legyenek a művészetek befogadására, értésére és művelésére.

5.3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai

Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés álljon, az egyéni képességek kibontakoztatása;

A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített és ezáltal motivált munkában kell fejleszteni a növendékek felelősségtudatát, a kitartás képességét és az érzelmvilág gazdagodását;

Tudatosítani kell a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket;

Erősíteni kell a humánus magatartásmintákat, szokásokat, a jellem formálásával szolgálni a gyermek személyiségének érését;

Tudatosítani kell növendékeinkben a közösség demokratikus működésének értékét és jellemző szabályait;

Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;

Képviseljék növendékeink az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;

Fogékonnyá kell tenni gyermekeinket saját környezetük, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt;

Erősíteni kell az Európához való tartozás tudatát és egyetemes értelemben is készíteni más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;

Elő kell segíteni a szocializáció folyamatait;

A növendékek kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről.

5.4. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Kiemelt feladat: a pedagógusok helyi intézményi feladatai:

A 13/2010. (III. 19.) OKM rendelet alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben osztályfőnöki teendőket ellátó, önálló tanulócsoporthoz vezető pedagógus-munkakörben foglalkoztatottakat megilleti az osztályfőnöki pótlék.

Az KJT végrehajtási rendeletének 15§.(2) bekezdése alapján osztályfőnöki feladatokat látnak el az alapfokú művészetoktatásban dolgozó pedagógusok is.

Ennek irányelvei az alábbiakban fogalmazódnak meg intézményünk oktató-nevelő munkájában:

- Rendszeres kapcsolat az egy tanárhoz (főtárgy tanár), és/vagy egy csoportba, együttesbe (kamaracsoport, kórus, stb.) tartozó tanulókkal,
- tankönyvellátás: tananyaggal (kotta, könyv, hangzó, ill. digitális tananyag) való ellátásuk megszervezése, segítése, az iskolai rend szerint, a kötelező, ill. választható tárgyakra való jelentkezés rendjének ismertetése, segítése, a részvétel figyelemmel kísérése,
- közös foglalkozások (növendékhangverseny, kiállítás, bemutató) szervezése, vezetése, versenyekre felkészítés szervezése,
- osztályfőnöki óra tartása a pedagógiai program, helyi tanterv, iskolai munkaterv, osztályfőnöki munkaterv, tanmenet szerint, azaz félévenként szülői értekezlettel egybekötött tanszaki hangversenyt rendez minden szaktanár, ahol megbeszéljük a zeneiskolai oktató-nevelő munka során felmerült aktualitásokat,
- kapcsolattartás a szülőkkel, adott esetben a közismereti iskolával, a tanulót tanító egyéb pedagógusokkal. (Ide tartozik a tehetséggondozó munka részeként a zeneművészeti szakközépiskolák tanáraival történő kapcsolattartás is, a felvételi konzultációk megszervezése.),
- adminisztratív teendők ellátása (napló vezetése, hiányzások, bejegyzések, stb. ellenőrzése, figyelemmel kísérése, tájékoztató füzet /ellenőrző/ kitöltése, folyamatos vezetése, további tanügyi nyomtatvány vezetése: bizonyítvány, anyakönyv törzslap megírása, összeolvasása, stb.),
- házirend ismertetése, balesetvédelmi oktatás megtartása,
- osztályprogramok szervezése, illetve ennek segítése, közös foglalkozások (növendékhangverseny, kiállítás, operalátogatás) szervezése, vezetése, versenyekre való felkészítés),
- tanulónkénti egyéni fejlesztési tervek készítése,
- szakmai innovatív tevékenységek fejlesztése,
- a művészeti tanulmányokhoz szükséges kottairás,
- kapcsolattartás az osztályban tanító más pedagógusokkal – egyéni hangszeres tanárok folyamatosan kapcsolatban vannak a csoportos órákat adó tanárkollégákkal, mint például: kamarazene, zeneismeret, szolfézs, zeneirodalom,
- az iskolákban, telephelyeken dolgozó kollégákkal való kapcsolattartás,
- segíti és kutatja a szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formáit, a kapcsolatok továbbfejlesztésének lehetőségeit,
- a tanulók fejlődésének hangsúlyos figyelemmel kísérése, felzárkóztató foglalkozásra, tehetséggondozó foglalkozásra irányítása,
- a tanulók pályaválasztásának segítése – tehetséggondozó munkánk alapvető feladata lehet a zenei pályán történő továbbtanulásra való felkészítés, ennek érdekében a kapcsolattartás is fontos a zeneművészeti szakközépiskolák tanáraival,
- a tanulók beiskolázása,
- a tanulók, jogainak, érdekeinek kiemelt védelme, tekintettel arra, hogy az osztályfőnök ismeri legjobban az osztályába tartozó tanulókat,
- a nevelőtestület véleményének meghallgatása után döntés a tanuló magatartás és szorgalom minősítéséről,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének megszervezése.

Művészeti iskolánk speciális oktató-nevelő munkája révén folyamatos kapcsolatban van a diákokon keresztül a szűkebb környezettel: szülőkkel, hozzátartozókkal, de a tágabb nyilvánossággal is, hiszen növendékeink az óvodás kortól a főiskoláig minden korosztályt felölelnek, így minden iskolával, művelődési intézménnyel együtt működünk.

5.5. A nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai

Kiskorú növendékeknél fokozatosan vezetjük át őket a játékközpontú cselekvésekből az iskolai tanulás tevékenységeibe;

Fokozatosan mintákat adunk az ismeretszerzéshez (aktív részvétel az ismeretszerzésben), a feladat- és problémamegoldáshoz; reális énkép és önismeret alakításával, az önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával kívánjuk kialakítani az egyéni és társas csoportos produkciók során keletkező siker- és kudarcélmények feldolgozását.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését speciális pedagógiai eljárásokkal kiemelt feladatnak tekintjük.

Fejlesztjük a növendékek kreativitását, gondoskodunk egészséges terhelésükről, követjük érési folyamatukat, személyre szóló, fejlesztő értékelést adunk róluk;

Értelmi és érzelmi alapozással formáljuk a személyiség erkölcsi arculatát, megismertetjük, gyakoroltatjuk a helyes magatartásformákat;

Élményt adó, katartikus tanulási helyzeteket és ismeretszerzési alkalmakat kínálunk tanulóinknak, az így szervezett tanulási folyamat juttatja közel őket a megismerés, a tudás öröméhez, erősíti meg önbizalmukat és növeli teljesítményük értékét;

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően visszajelzést, értékelést adunk a tanulók fejlődéséről.

5.6. Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei

A pedagógiai eszközök megválasztásában kitüntetett szempontok:

- minden gyermek számára, az életkori jellemzők figyelembe vételével, képességének, érdeklődésének, valamint távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat biztosítani;
- személyes példamutatással neveljük növendékeinket toleranciára, a máság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.

Intézményünkben az alábbi csoportosításban az alábbi nevelési módszereket, eszközöket alkalmazzuk:

- A meggyőzés, a felvilágosítás és a tudatosítás módszerei;
- A tevékenység megszervezésének módjai: megbízás, ellenőrzés - értékelés, játékos módszerek, rendszeres gyakorlásra (munkára) való nevelés.

A magatartásra ható módszerek:

- ösztönző módszerek: helyeslés, biztatás, elismerés, szereplési / bemutatkozási lehetőség, dicséret, oklevél, osztályozás, jutalmazás,

- kényszerítő módszerek: felszólítás, kizárás az iskolából,
- gátlást kiváltó módszerek, melyek a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célozzák: ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás.

A nevelési módszerek különböző formái, változatai közül az alábbiakat alkalmazzuk leginkább:

- nyelvi (verbális) eszközök: beszéd, beszélgetés, mely lehet: szabad vagy irányított, spontán vagy tervezett, egyéni vagy csoportos;
- nem nyelvi (non verbális) eszközök: mimika, szemmozgás, tekintet, test-helyzet, mozdulatok, gesztusok.

6. Az egyes művészeti tevékenységek oktatásának cél- és feladatrendszere

Művészetoktatási tevékenységünk célja mindazoknak a művészeti, intellektuális és emberi – erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Iskolánk alapfokú művészetoktatási iskola, melyben az oktatás zeneművészeti ágon folyik. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

7. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A személyiséget a biológiai tényezők (öröklés) és a környezeti, nevelési hatások - egymással szoros kölcsönhatásban - együttesen határozzák meg. A környezeti hatások befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és miképpen valósul meg. Ezen tényezők között a nevelés-oktatás személyiségformáló hatása különös jelentőséggel bír.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok négy fő területre bonthatók:

1. az értelem kiművelésére (kognitív kompetencia),
2. az érzelmi intelligencia fejlesztése,
3. egészséges és kulturált életmódra nevelésre (személyes kompetencia),
4. a szakmai képzés alapozására (speciális kompetencia).

Az alapfokú művészetoktatás ezen területek gondozására nem azonos súllyal biztosít lehetőséget. Képzési rendszerünkben az első a második és a negyedik terület kap nagyobb hangsúlyt.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és eszközökből vezetjük le.

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. Valljuk, hogy személyiséget formálni csak az egész személyiségre hatni tudó művészetek jelenlétével lehet. A művészetek táplálják a növendékek kialakuló érzésvilágát, minőségre való igényességet alakítanak ki bennük, s egyben szűrőként is szolgálnak az őket ma érő ingerözönben, segítenek megőrizni érzékenységüket.

A művészeti nevelés biztosítja a személyes tapasztalatszerzést, mint tanulási módszert. A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben megnyilvánulnak. A művészeti neveléssel lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden tanuló élje át a siker élményét, és ezzel fejlődjön önismerete és erősödjön egészséges önbizalma.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a növendékekben a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.

A művészeti nevelésünk megalapozza a tanulók esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A művészeti oktatás által létrejött pozitív élmények hozzásegítenek azokhoz az emberi tulajdonságokhoz, magatartási szokásokhoz, amelyek a műveltség területén az eredményes haladás, szereplés összetevői.

A népi műveltség megismerése a mai kultúra számára fontos információkat hordoz. Kodály Zoltán egész pedagógiai rendszerét a magyar népzene, különös tekintettel a magyar népi gyermekjátékokra alapozta. A népzene oktatás célja, - melyet a szolfézs tantárgy keretei között tudunk megvalósítani - hogy a népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóknál. A népzene eleven hagyomány ma is, üzenet a múltból.

A művészeti oktatás nevelő hatása összemérhető a közismereti tárgyak bármelyikével, a tanulók magatartásában, értelmi, etikai, esztétikai fejlődésében. A naponkénti gyakorlások, művek, dallamok megtanulásának eredményeképp fejlődik a memória, a motívumsorok, dallamok és dalszövegek naponkénti memorizálása edzi a bevézés képességét. A népdalokon gyarapodott színes és gazdag szókincs, a tanulók fogalmazási és kifejezésbeli készségét fejleszti. A stílusos előadás a figyelem, a koncentráció állandó munkáját igényli, ezeket fejleszti. Rendezettséget követel, ezáltal rendre is szoktat.

A művészeti iskolába járó növendékek „szép” iránti elkötelezettsége, igényessége fokozatosan megnyilvánul a munkához való hozzáállásukban és a magatartásuk kulturáltságában is.

8. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Intézménytípusunk alapvető funkciója: a tehetségek gondozása, veleszületett vagy szerzett képességeik továbbfejlesztése, megtalálni számukra azt az „utat”, amelyen elmélyülten és eredményesen haladhatnak és akár az átlagosat túlhaladó teljesítményekre is képesek.

A tehetséges tanulók mind a képességek, mind a viselkedés, a magatartás terén gyakorta eltérnek az átlagtól.

A tehetséges gyerekek nem egyformák. Legfontosabb személyiségjegyük az eredetiség. A kreatív gyermekekre általában magas fokú tudásvágy, kíváncsiság, belső hajtóerő, nagyfokú autonómia, önbizalom, szabad kommunikációra törekvés, esetenként csökkentett mértékű alkalmazkodás, a korlátozás elleni védekezés, a szociális korlátok szabadabb kezelése jellemző.

A tehetséggondozásban nincs egy igazi út, amely minden gyermek számára járható. Az, hogy milyen programokkal és módszerekkel lehet egy-egy tehetséges gyerekkel vagy csoporttal foglalkozni csak bizonyos információk birtokában lehetséges megtervezni, amelyek tájékoztatnak a gyermek koráról, tudásszintjéről, motivációjáról. Fontos tényező a tehetséggondozást végző pedagógus szakmai felkészültsége, elhivatottsága, a családi támogató háttér, és az intézmény kondíciói.

A művészi képességek, különösen a zene korán megmutatkoznak, de a motivációs akarati tényezőktől, a környezet serkentő-gátló hatásától is függ, hogy lesz-e belőlük művészi tehetség.

A tehetségek megmutatkozásának, bizonyításának, a tehetség mértékének megállapítására alkalmas tevékenységi formák az alábbiak az egyes művészeti tanszakokon:

- versenyeken való részvétel (házi, városi, országos, nemzetközi),
- külső és saját rendezvényeken (iskolai, városi, külföldi) való szereplés,
- szaktáborokon, alkotó táborokon, mesterkurzuson való részvétel.

A tehetségek oktatása nem pusztán a tantervi keretek közé szorított információ-közvetítésből áll, sokkal inkább olyan folyamatként kell felfogni, amely állandó tökéletesítésre ösztönöz az egyén saját képességeit, készségeit illetően.

8.1. A tehetséggondozás feltételei:

- a tehetségek kutatása, felismerése;
- megfelelő tárgyi-technikai feltételek biztosítása;
- napi kapcsolattartás az azonos növendéket oktatók-nevelők között;
- olyan oktatási légkör biztosítása, amely leküzdí a kreativitással szembeni akadályokat (pl.: az elmagányosodás érzését, kortársak megvetését, hibáktól való szorongás érzését, stb.);
- a tehetséges pedagógusok, melyek nélkül eredményesen nem lehet tehetségeket nevelni-oktatni.

Az alkotó pedagógus munkája mesterség és művészet, professzionális szakma, hivatás. Azt a többletet, amitől alkotó művészetnek is tekintjük, azt a pedagógus személyisége adja hozzá. Felelőssége abban áll, hogy a reá bízott gyermek egyedi és megismételhetetlen. Ezért az e „szakmát művelők személyisége és erkölcsi arculata oly mértékig feltétele a sikeres pályafutásnak, mint a szaktudásuk”.

Az elmondottakból következik, hogy a legeredményesebb nevelés csak a komplex személyiséggondozás lehet, s ezt nem pótolhatja semmiféle - rövid távon - hatásosnak tűnő „akciópedagógia” sem. A tehetséggondozás alapfeltétele a tehetséges tanár.

8.2. A tehetséggondozás lehetséges módszerei:

A „minőségi” csoportba irányítás (egyéneként eltérő időben) kimagasló tehetségek esetében. Év összevonás, vagy léptetés: amikor egy tanévben esetleg 2 év anyagát is minden nehézség nélkül képes elsajátítani a gyermek.

Gazdagítás, dústítás: hogy a tanévi anyagot az idő 2/3-a alatt sikerül feldolgozni és a fennmaradó 1/3-nyi időben a növendékek egyéni fejlesztő programokkal dolgoznak.

8.3. A tehetséggondozás sajátosságai iskolánkban:

Hosszabb időtartamú, úgynevezett „B” tagozatos 2x45 perces főtárgyi órák.

Második hangszer tanulásának biztosítása.

A pedagógusok folyamatos továbbképzése, a tehetséggondozás speciális ismereteinek körében.

Vendégtanárok segítségével, egyrészt konzultációs lehetőségek biztosítása útján igyekszünk megtalálni a növendék adottságai és személyisége számára legmegfelelőbb fejlődési utat, másrészt bevonva őket a tanítás folyamatába, közvetlenül hasznosíthatjuk tapasztalataikat.

Csoportos órákon belül egyéni foglalkoztatás szervezése.

A differenciálást szolgáló taneszközök biztosítása. Pl.: számítógépes programok, kották, CD-k, videó felvételek.

Amennyiben szükséges a kiemelkedő képességűeknek kis létszámú (akár 2-3 fős) csoportok szervezése.

„B” - tagozatos meghallgatások, koncertek szervezése.

9. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánkban a zeneművészeti ág jellegénél fogva egyéni és csoportos órák egyaránt vannak. A növendékeknek számos alkalommal van lehetőségük közös produkciókkal közönség elé állni.

Ezen alkalmakkor kidomborodik a tanulók egymásrautaltsága, a csoport sikere az egyéni produkciókon is múlik. Ez fokozza a közösségérzést, a közösségért való munkálkodást is. A művészeti képzés során végzett közös alkotás öröme, mind-mind közösség- és személyiségfejlesztő hatással bír.

A kamaramuzsikálás, mely iskolai és iskolán kívüli öntevékeny együttesekben is megvalósulhat, lehetőséget teremt az együttes tagok közötti bensőséges kapcsolat kialakulásához a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzet pedig, a szorongó növendékek gátlásainak feloldásához.

Tapasztalatainkból tudjuk, hogy a növendékekkel tett kirándulások, más településeken való szereplések, más települések művészeti csoportjainak fogadása, baráti kapcsolatok, ismertségek kialakulásának lehetőségét hordozzák magukban. Uniós csatlakozásunk kapcsán különösen fontos hangsúlyoznunk a zene univerzalitását. Növendékeink nyelvi korlátok nélkül élhetnek át meghatározó közösségi élményt külföldi társaikkal együtt muzsikálva.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével. Az iskola diákjai diákönkormányzat létrehozása útján is elláthatják érdekképviseletüket.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról a főtárgyi szaktanár folyamatosan tájékoztatja.

A tanulókat és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják. Növendékkoncertek, közös nyílt órák szintén lehetőséget adnak a tanulóknak és szüleiknek a tájékoztatására, kölcsönös információcserére.

10. Szülő és a pedagógusok együttműködésének formái:

Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, az iskola egészségének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról,
- az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
- a helyi tanterv követelményeiről, az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
- saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az iskolai, a tanszaki közösség, tanulócsoport céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Gyakorisága: tanévenként legalább kettő alkalommal (a tanszaki hangversenyek alkalmával).

Az első a tanévkezdés nehézségein igyekszik könnyíteni, kitűzi a tanév nevelési és oktatási céljait, a második összegzést ad az elmúlt tanévről, az év során tapasztaltak megbeszélésével, az addig végzett nevelő-oktató munka értékelésével foglalkozik.

Szükség esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk.

Nyílt tanítási napok:

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

A szülői értekezletek és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

Írásbeli tájékoztató:

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről. Eszköze a tájékoztató füzet, a postával kézbesített levél. A különféle iskolai vagy tanszaki szintű programokról a faliújság, szórólapok, hírlevél tájékoztat. A korszerű információs lehetőségek kihasználása (Kábel-TV, a község honlapja, e-mail) fejlesztési céljaink között szerepel.

A szülői kapcsolattartás az iskolai rendezvények, bemutatók, versenyek alkalmával is megvalósul. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

10.1. Együttműködés fejlesztése

A pedagógus-diák és pedagógus-szülő kapcsolatok fejlesztésében a legnagyobb előrelépést a diákönkormányzat és a szülői szervezet létrejötte és azok aktív működése jelenti. Elsődleges célunk a Szülői Közösség szerepének erősítése, valamint ösztönözni az iskolai demokratizmus kiteljesedését jelentő diákönkormányzat működését. Munkájukat támogatni kívánjuk.

10.2. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Zeneiskolánkban működik ifjúsági szervezet, diákönkormányzat. Az iskolát a tanárok javaslata és a diákok véleménye alapján 1 kijelölt, arra alkalmas diák elnök képviseli a döntéshozó, véleményt nyilvánító fórumokon. Az intézményvezető szorgalmazza, hogy az arra alkalmas tanulók minél nagyobb számban vegyenek részt az ifjúsági szervezetek által kezdeményezett és lebonyolított kulturális tevékenységekben, az általuk szervezett összejöveteleken.

Az intézményvezető és a nevelőtestület segíti a diákok ifjúsági szervezeti tevékenységét.

Az intézményi döntési folyamatban való részvételi jog gyakorlási rendje:

- a diákönkormányzat képviselőjének véleményezési, javaslattevő joga van az iskola Pedagógiai Programjának, SZMSZ-nek és Házirendnek elfogadásában, továbbá az intézményvezetői pályázatok elbírálásában,
- a tanév elején meghatározott éves munkatervben 1 tanítás nélküli munkanappal a Diákönkormányzat rendelkezik,
- az egyéni órák során, a tanszaki találkozók, intézményvezetői fogadóórákon véleményt mondhatnak az iskola szervezeti és szakmai munkájáról.

11. Működési feltételek

11.1. Személyi feltételek.

A megfelelő végzettséggel rendelkező tantestület a szakszerű pedagógiai munka alapját képezi. Elengedhetetlenül szükséges ugyanakkor, hogy a nevelőtestület munkájába újonnan bekapcsolódó pedagógusok szakképzettsége hivatássá érlelődjön. Teljes tantestületünk és az iskolavezetés arra törekszik, hogy ennek közösségi, szakmai, innovációs feltételeit megteremtse.

A tanulói létszám, és a tanszaki kínálat növekedését követte a tanári kar számszerű emelkedése.

Nagy hangsúlyt fektetünk a továbbképzésekre, az önképzésre. Legfőbb törekvésünk az, hogy olyan korszerű ismeretekre tegyünk szert, melyek a mindennapi munkánkban hasznosíthatóak.

A Köznevelési Törvény úgy határozza meg a szükséges létszámot, hogy azt az ellátandó feladathoz igazítja. A tényleges óraszámok rendkívül sok tényezőtől függenek, nevezetesen:

- a hangszeresek, valamint az előképzős és szolfézs főtanszacos tanulók arányától,
- a két, vagy több hangszeres tanulók számától,
- a „B”- tagozatos tanulók számától,
- a korrepetíciós óráknál a hangszeresek osztályba sorolásától,
- a csoportos órák tanulói létszámától.

A tanórákon kívül el kell látni az igazgatási, szakmai szolgáltatási, ügyviteli, üzemeltetési feladatokat is.

Iskolánkban az óraszámok meghatározásakor figyelembe kell venni az intézményvezető, a munkaközösség-vezető és a DÖK képviselő órakedvezményét.

11.2. A nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Épület

Önálló épülettel nem rendelkezünk, a zeneoktatás Táton a III. Béla Általános Iskola „B” épületében, valamint a mogyorósbányai tagintézményében folyik. Hangversenyeinket az iskolában és a Kultúrházban tartjuk, ahol kellemes légkört tudunk kialakítani.

Hangszerek, kották, könyvek

A hangszerellátottság terén az utóbbi időben elért eredmények ellenére az iskola hangszerállománya túlnyomórészt használt, régi és javított, felújított.

Az iskola saját könyvtárral nem rendelkezik, az iskolai könyvtár része a zeneiskola kottaállománya is, mely az oktatáshoz szükséges kiadványokból áll.

Informatikai ellátottság

Két számítógéppel rendelkezünk az irodai, ügyviteli feladataink és az oktatási feladatok ellátásához.

Az iskola rendelkezik internet csatlakozással, az információhoz való gyors hozzáférés és kapcsolattartás mellett szakmailag is számos lehetőséget hordoz.

12. Kerettanterv

Az iskolánk helyi tantervében előírt tananyagot és követelményeket a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet – Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja – Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja (2. melléklet) meghatározásai szerint készítettük el.

Jelen tanterv - tanulmányaikat már megkezdett tanulóink esetén - kifutó rendszerben a 2026-2027. tanév végéig érvényes.

13. A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia:

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia:

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség
- Cserekapcsolatok létesítése (hazai és külföldi zeneoktatási intézményekkel).
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Módszertani kompetencia:

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadó-művészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A zenei műszavak és a jelentésük megismertetése.
- A korábbiakban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével a növendékek megismertetése a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságaival, a népzene kutatás történetével, a népzene nagy előadó egyéniségeivel.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás, a zenei pályát választók felkészítése a továbbtanulásra.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

14. A képzés struktúrája, tantárgyai, óraterve

Az iskola egyes évfolyamain tanított tárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, és azok óraszámai, az előírt tananyag és a követelmények.

14.1. Az iskola hangszeres és elméleti főtanszakai és a képzési idő:

Tantárgy	Évfolyamok száma		
	Előkészítő	Alapfok	Továbbképző
Zongora	2	6	4
Magánének	1	6	-
Furulya	2	6	4
Fuvola	2	6	4
Klarinét	2	6	4
Szaxofon	2	6	-
Tuba	2	6	4
Trombita	2	6	4
Kürt / bariton, tenor kürt /	2	6	4
Harsona	2	6	4
Gitár	2	6	4

Elmélet és egyéb főtanszakok			
Szolfézs főtanszak	2	6	4
Zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, zeneelmélet főtanszak	0	6	4
Kamarazene	0	-	4

14.2. Kötelező és választható tárgyak

	Főtárgy	Kötelező, vagy kötelezően választható tárgy	Választható tárgy
Klasszikus zene	Előképző Zongora Magánének Furulya Fuvola Klarinét Szaxofon Trombita Kürt Harsona Gitár Szolfézs Kamarazene	Szolfézs Zongora Kamarazene Zenetörténet-zeneirodalom Zeneismeret Második hangszer Kórus	Zongora Szolfézs Kamarazene Zenetörténet-zeneirodalom Zeneismeret Második hangszer Kórus

14.3. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző ¹		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

¹ Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

B tagozatra a 2. évfolyamtól javasolt irányítani a növendékeket.

Főtárgy: hangszeres tanszakokon – egyéni, elméleti és kamarazenei tanszakokon csoportos.

Kötelező kiegészítő foglalkozás: korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora) főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező foglalkozás.

14.4. A tanítási órák száma és a képzési idő

2+10 évfolyam.

Minimum óraszámok, hetente értendők.

Tantárgy	Tagozat	Egyéni óra	Csoportos óra
Főtárgy	A tag.	2x30 perc	---
	B tag.	2x45 perc	---
Kötelező tárgy	A tag.	4. évfolyam végéig	2x45 perc
	B tag.	10. évfolyam végéig	2x45 perc
Kötelezően választható tárgy	A tag.	5-6 évfolyamon	Elmélet 1x45 perc
Választható tárgy		Előkészítő 1 évfolyamától	1 vagy két foglalkozás
	B tag.	Gyakorlati egyéni 1x30 perc	Elmélet 1x45 Gyakorlat 1x45
Hangszeres előkészítő		2x30 perc	2x45 perc
Kamarazene	Csoport létszám	2-8 fő Maximum 15 fő	1x45 perc
Kötelező zongora		1x30 perc	

Korrepetíciós óraszámok

Tagozatok	
A tagozat	
1 évfolyamig	5 perc
2-3. évfolyam	10 perc
4. évfolyamtól	15 perc
B tagozat	
1-2 évfolyamon	10 perc
3-4. évfolyamon	15 perc
5. évfolyamtól	20 perc
Magánének	
A - tagozat	minimum 20 perc
B - tagozat	minimum 30 perc

15. Tantervek

Iskolánk a Művelődési és Köznevelési Minisztérium által kiadott, „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” alapján folyik. A tantervek, füzetek formában megjelentek a ROMI-SULI Könyvkiadó kiadásában, 1998-ban.

Ez a kiadvány tartalmazza a kötelező követelményeket, és tantervi programot, az:

évfolyamonként meghatározott tananyagot,

a magasabb évfolyamba lépés követelményét,

a beszámoltatás formáit,

a beszámolókat, vizsgák javasolt anyagát,

a felhasználható tankönyvek, kották felsorolását.

Tartalmazza továbbá a kötelező (minimális) eszköz- és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló, ajánlott tárgyi feltételeket.

Az egyes tantervek készítői:

Hangszer:	A tantervet készítette:
Zongora	Aszalós Tünde
Magánének	Pallagi Judit
Furulya	Perényi Péter, Stadler Vilmos
Fuvola	Herczeg Mária, Kárász Ilona, Barnabás Zoltán
Klarinét	Perényi Éva, Zentainé Valkai Ágnes
Szaxofon	Simonfi György, Solymosi Sebestyén
Trombita	Huszár Gábor, Sztán István
Kürt	Kökényessy Miklós, Szilágyi Pálma
Harson, tenor, bariton	Folytin Attila, Kovács Attila, Ronyecz József
Gitár	Mosóczi Miklós, Kozma István
Kamarazene, fafúvós	Perényi Éva, Perényi Péter
Kamarazene, rézfúvós	Szilágyi Péter
Szolfézs	Dobos Lászlóné, Móriczné Kolláth Márta, Nógrádi László, Spiegel Mariann

16. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.

Az előző pontban tárgyalt tanterv részletes ajánlásokat tartalmaz a választható tankönyvekről (kottákról), tanulmányi segédletekről. A pedagógusok a növendék előrehaladásának és a pedagógiai célok figyelembevételével választhatnak, a következő elvek és szempontok érvényesítésével:

- pedagógusváltás esetén is folytatható legyen az oktatás,
- a több évig való használat biztosítható legyen,
- előnyt élvez a felmenő rendszerben közreadott tananyag, melyeket alacsony ár, jó minőség jellemez,
- beszerzése a szülők számára vállalható anyagi terhet jelentsen,
- a nehezen hozzáférhető egyedi kiadványokból iskolánk könyvtári példányokat biztosít,
- a „kölcsonzés” lehetőségét a rászoruló növendékek számára is lehetővé teszi,
- feleljen meg sajátos pedagógiai kritériumoknak, melyek a pedagógiai programból, az iskola szellemiségéből következnek.

17. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formái.

A tanár egész évben, óráról órára figyelemmel kíséri a növendékek fejlődését, szóban folyamatosan értékeli. Alkalmanként érdemjeggyel osztályozza a tanulók előrehaladását.

Az órai munka mellett, a tanulók növendék koncerteken is megmutatják tudásukat félévente legalább egyszer.

Hangszeres egyéni tárgyak esetén a számonkérés formái:

- Beszámoló
- Koncert
- Vizsgakoncert
- Nyilvános és zártkörű vizsga

Csoportos (szolfézs, zeneismeret, zeneelmélet, zeneirodalom) tárgyak esetén:

- „A” tagozaton évvégén összefoglaló óra, előtte írásbeli felmérés.
- „B” tagozaton év végi vizsga, bizottság előtt.

A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tehet, mely a továbbképző évfolyamokon való továbbtanulásra jogosít. Az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően pedig művészeti záróvizsgát tehet.

17.1. A tanuló szorgalma, teljesítménye értékelésének és minősítésének formái.

Osztályozás, értékelés

- A zeneiskolai tanuló munkáját félévkor és évvégén értékelni, osztályozni kell. A félévi és év végi osztályzatnak tükrözni kell a tanuló egész időszak alatt végzett munkáját, valamint a beszámolókon nyújtott teljesítményét. Az évvégén tett hangszeres vizsgáról jegyzőkönyv készül. Az érdemjegyet tanév végén a tanár állapítja meg a bizottság véleményének meghallgatásával.
- Osztályzás a tantervi követelmények, valamint a tanulók gyakorlati és elméleti tudásának egybevetése alapján:

Főtárgy, szolfézs, zeneismeret, zeneelmélet-zeneirodalom, kötelező zongora tárgyak esetén:

- jeles /5/* Ha tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. a technikai és mechanizmusbeli követelményeket biztosan oldja meg és azokat zeneileg is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságra vallanak.
- jó /4/* A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.
- közepes /3/* Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. a tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető mechanizmusbeli nehézségeket leküzdötte, a lényegesebb kérdések megoldásában némi nehézségek mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza, munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével le tud küzdeni.
- elégséges /2/* Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges alapvető ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái is hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását, még tanár segítségével is, elképzelései a művek zenei tartalmát illetően nagyon minimálisak, ritmushibákkal küzd és folyamatos ellenőrzésre szorul.
- elégtelen /1/* Ha a tantervi követelményeknek nevelői útmutatással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

Előképző, hangszeres előképző, kamarazene, kórus esetén:

kiválóan teljesített
jól teljesített
megfelelően teljesített
felzárkózásra szorul

- Kamarazene, zenekar tárgyakból beszámoló, vagy a végzett munka alapján a tanár által megállapított értékelés.

- A szorgalom jelölése: példás (5), jó (4), változó (3) hanyag (2). Három órát meghaladó igazolatlan hiányzás esetén változónál jobb szorgalom nem adható.
- Ha a tanuló az első félévben mulasztásai miatt nem volt osztályozható, ezt a tényt a tájékoztató füzetében fel kell tüntetni. Év végi beszámolóra nem bocsátható az a tanuló, akinek az igazolt és igazolatlan hiányzása meghaladja az előírt kötelező óraszám egyharmadát (22 óra). A beszámolót kivételes esetben az igazgató engedélyezheti.
- Az osztályzatot félévkor a tájékoztató füzetbe, évvégén a bizonyítványba és a törzslapra kell beírni. Ha a tanuló valamilyen tárgyból felmentést kapott, azt "fm" megjelöléssel kell jelezni.
- Egész évi munkája alapján kell osztályozni azt a tanulót, aki betegség, vagy testi sérülés miatt a beszámolón nem vett részt és távolmaradásának okát orvosi igazolással bizonyítja. Ebben az esetben, a bizonyítványban és a törzslapon fel kell tüntetni, hogy a beszámolón nem vett részt.

Javítóvizsga

Kötelező tárgyakból a tanév végén kapott elégtelen osztályzat esetén a tanuló szeptember 1-ig javítóvizsgát tehet. A javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt kell megtartani. Ennek lebonyolításáról az intézményvezető intézkedik.

Összevont beszámoló

Rendkívüli előhaladás esetén a szaktanár és a tanszakvezető javaslata alapján az intézményvezető engedélyezheti, hogy a tanuló évvégén két esetleg több osztály anyagából tegyen beszámolót. Az összevont beszámolót írásban kell kérni. A kérelmet legkésőbb május 10-ig lehet az intézményvezetőhöz benyújtani.

A főtárgyi beszámoló anyagát kétharmad részt a magasabb osztály anyagából kell összeállítani. A kötelező tárgynál a magasabb osztály anyagából kell beszámolót tennie.

Összevont beszámolót a tanév végi beszámolókkal egyidejűleg, vagy az igazgató által megadott időben lehet tartani.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A művészeti iskola felsőbb évfolyamába az a tanuló léphet, aki a közvetlen megelőző osztály anyagát sikeresen elvégezte, a tantervben előírt minimális követelményeket teljesítette, arról bizonyítványt kapott és a tanulmányaiban nincsen megszakítás. Felmentés vagy valami más ok miatt a tanuló osztályba sorolása szolfézs illetve főtárgy esetében eltérhet egymástól. Ezt a tényt a bizonyítványban és a törzslapon jelezni kell. Ebben az esetben a magasabb osztályba lépésnél a hangszeres osztályba sorolást kell figyelembe venni.

„B” tagozatra sorolás:

A "B" tagozatra történő beosztásra javaslatot a főtárgy tanár tesz, általában az év végi beszámoló előtt. A tanszak a meghallgatás alapján közösen hozza meg javaslatát, melyet az intézményvezetőnek kell jóváhagynia. Kivételes esetben a félévi meghallgatáskor is átsorolható kiemelkedő képességű és szorgalmú tanuló "B" tagozatra.

Magasabb évfolyamra lépés, vagy a tananyag rövidebb idő alatt történő elvégzése esetén illetve a művészeti alap- és záróvizsgára írásban kell jelentkeznie a tanulónak, melyet a tantárgy tanára aláírásával hitelesít. A jelentkezésnek tartalmaznia kell a tantárgy megnevezését, évfolyamát, a tanuló személyi adatait, évfolyamát.

A vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni, melyet a tanszakvezető (vizsgaelnök) és két tanár lát el aláírásával.

Tanulmányok folytatása ugyanabban az osztályban

Az a tanuló, aki osztálya tantervi anyagát önhibáján kívül elvégezni nem tudta, az intézményvezető engedélyével az osztálya anyagát folytathatja. Ebben az esetben érdemjegyet nem kap. A bizonyítványba és a törzslapra a fenti tényt be kell jegyezni.

A tanuló jutalmazásának szempontjai

A kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanítvány (megyei és országos versenyeken helyezést elért növendék) a tanári kar javaslatára, tárgyi jutalomban részesül /könyv, CD, kotta, stb./. Ez a tanévzárón, ünnepélyes keretek között kerül átadásra.

A nevelőtestület további javaslatokkal élhet: intézményvezetői dicséret, szaktanári dicséret, amely bejegyzésre kerül az év végi bizonyítványba.

A jutalmazás főbb szempontjai: kiemelkedő szorgalmú tanuló, az iskola rendezvényein, a hangversenyeken aktívan és magas színvonalú közreműködéssel vesz részt. Főtárgyból, kötelező - és választott tárgyakból is kiváló eredményt ér el szorgalma és tehetsége szerint. Magatartása példamutató.

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai, szükség esetén különböző vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamisméltéssel

Iskolaváltás szabályai:

A tanuló átvételi kérelmének beadására a tanév során bármikor lehetőség van. A szülő által megírt átvételi kérelemhez be kell mutatni az elbocsátó iskola igazolását a térítési díj befizetéséről, továbbá a kotta-, a könyv-, illetve a hangszer és az eszközök kölcsönzésének rendezéséről. Az iskolaváltás különböző vizsgával történik.

A különböző vizsga során a vizsgázót meg kell hallgatni minden olyan tantárgyból, amelyek az átlépett évfolyamokon szerepelnek, illetve a produktumot értékelni kell. A főtárgy, kötelező tárgy és a választható tárgy osztályba sorolása eltérhet egymástól.

Egyéni segítségnyújtás:

Az átvett, felvételt nyert tanuló felzárkóztatása közös órák, tanszaki koncertek, szereplésekre, versenyekre való felkészüléskor, illetve tanórán kívüli órák keretében történik.

További lehetőség: évfolyam ismétlés engedélyezése.

18. A pedagógiai programmal kapcsolatos záró rendelkezések

18.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

A pedagógiai programot az iskola nevelőtestülete fogadja el, és a fenntartó egyetértésével válik érvényessé.

Elfogadottnak kell tekinteni abban az esetben, ha a fenntartóhoz való benyújtástól számított 30 napon belül a jóváhagyás nem történik meg.

Ezen pedagógiai program hatálybalépésével egyidejűleg érvényét veszti az intézmény korábbi Pedagógiai Programja.

Jelen tanterv - tanulmányaikat már megkezdett tanulóink esetén - kifutó rendszerben a 2026-2027. tanév végéig érvényes. (3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet)

A pedagógiai program módosítását (a bevezetést követő egy év után) kezdeményezheti:

- az iskola intézményvezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- az iskola fenntartója.

18.2. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményekben tekinthető meg:

- az iskola nevelői szobájában,
- az iskola intézményvezetőjénél,
- a fenntartónál.

ZÁRADÉK

Az intézmény pedagógiai programját a nevelőtestület 2021. november 02-án, a tantestületi értekezleten megismerte és elfogadta.

.....
intézményvezető

19. Esélyegyenlőségi terv

1. Bevezetés:

Az 1992. évi XXII. törvény a Munka törvénykönyvéről, az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, valamint a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, figyelembe véve az adatvédelemre, az európai uniós és más nemzetközi egyezményekre vonatkozó megállapodásokat, az esélyegyenlőség megteremtése és fenntartása érdekében a Táti Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programja az alábbi szabályozással egészül ki.

2. Helyzetelemzés

Az intézmény székhelyén és egy telephelyén folyik a zeneoktatás. A hangszeres órák egyéni oktatás keretében folynak, mindenkor a tanulók életkorához, képességeihez és egyéb helyzetéhez igazodva. Az intézmény feladata a Pedagógiai Programban foglaltak folyamatos megvalósítása. Oktató-nevelő munkánk és a hozzá kapcsolható tevékenységünk: személyiségfejlesztés és közművelődés.

3. Célok, elvek:

A szabályozás célja a fenti jogszabályokban, egyezményekben foglaltak betartásának és betartatásának előmozdítása, elismerve minden embernek azt a jogát, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen.

A foglalkoztatás, ill. a tanulmányok során semmilyen korú, nemű, nemzetiségű, családi vagy egészségi állapotú munkavállaló sem értékesebb a társadalom számára a másikinál. Társadalmunk minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése.

A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget, ezért méltányos és rugalmas intézkedéseket dolgozunk ki, amely elősegíti a foglalkoztatottak és a tanulók pozíciójának javulását, megőrzését.

A Táti Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola nevelőtestülete és valamennyi alkalmazottja elkötelezett az intézmény esélyegyenlőségi elvei mellett. Az egyenlő bánásmód elveinek tiszteletben tartása és az esélyegyenlőség elősegítése érdekében támogatja azokat az intézkedéseket, melyet a nevelőtestület, a szülői és diák-önkormányzati szervezet véleményének meghallgatásával hoznak.

A tanulók felvételénél, tanításuk során, a jelen pedagógiai program keretei között alkalmazza a tanulók által meghatározott képzés során a gyakorlatban az egyenlő esélyek biztosításának elvét, nemre, életkorra, származásra, a képességek különbözőségére való tekintet nélkül. Az esélyegyenlőség biztosítása nem korlátozhatja a tanuló közösség

egészének, vagy másik tanulónak az esélyegyenlőség keretei között érvényre jutó hasonló jogait.

4. Az esélyegyenlőség megteremtése a pedagógusok, pedagógiai munkát segítők és a működtetést biztosító alkalmazottak (együtt: alkalmazotti közösség) számára:

Az intézmény vezetése kötelezettséget vállal annak érdekében, hogy a nők, a 40 év feletti munkavállalók, roma, vagy más nemzetiségi identitású, ill. fogyatékkal élők, valamint a családos munkavállalók esélyegyenlőségének elősegítése érdekében arra, hogy támogató intézkedéseket hoz, különösen a bérezés, szakmai előmenetel, képzés, munkakörülmények, a gyermekneveléssel és a szülői szereppel kapcsolatos kedvezmények terén.

Az intézményvezetés elkötelezettséget vállal, hogy a foglalkoztatás során megelőzi és megakadályozza a munkavállalók hátrányos megkülönböztetését. Ez kiterjed az alkalmazásra, a munkabérek, a jövedelmek, a juttatások, a képzés, a továbbképzés és egyéb ösztönzések meghatározására, az áthelyezés, a felmondás és egyéb foglalkoztatással összefüggő esetekre.

Kiterjed továbbá a munkavállalók bárminemű, különösen koruk, nemük, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük és munkavállalói érdekvédelmi tevékenységük miatti diszkrimináció megelőzésére.

Ez alól kivételt csak a foglalkoztatás jellegéből, vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés esetei képeznek, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és további jogszabályainak figyelembe vétele mellett.

Az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében pozitív diszkrimináció alkalmazható az alábbi elvek szerint:

- A több gyermeket nevelő szülők támogatása érdekében a lehetőségek figyelembe vételével a munkáltató biztosítja a gyermekek gondozásának megfelelő időbeosztást. Ezt az elvet alkalmazza a kisgyermeket egyedül nevelő és az egyedülálló szülők támogatása érdekében is.
- A csökkent munkaképességű dolgozók munkavégzését segíti, biztosítja számukra a megfelelő munkakörülményeket, a megfelelő időbeosztást.
- A negyven év felett állók esetében azonos feltételek mellett biztosítja a továbbképzésben, önképzésben való részvételt.
- Az ötven év feletti munkavállalók esetében is támogatja az ismeretek bővítését, egyebek mellett a számítógépes tudás, ill. a nyelvtudás, és további korszerű ismeret megszerzését.

A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére, amely érheti a munkavállalókat foglalkoztatásuk során. Ezért olyan pozitív, méltányos és rugalmas intézkedésekre van szükség, amelyek elősegítik az érintettek foglalkoztatási pozíciójának javulását, az e téren elért eredmények megőrzését. Ezen intézkedések kidolgozására és bevezetésére az intézmény vezetése a 2. pontban felsorolt szervezetek véleményének meghallgatása után, a jelen szabályozásban foglalt célok érdekében dolgoz ki feladattervet, az intézmény éves feladattervének keretein belül.

5. Az esélyegyenlőség megteremtése a tanulók számára:

Az oktatás kulcsfontosságú eszköz a sokszínűség megismertetése és más kultúrák nagyobb mértékű megértése céljából, a mobilitás, csereprogramok, az ismeretek, képességek és a legjobb társadalmi gyakorlatok alkalmazásának elősegítése céljából. Különösen gazdag eszköztár áll rendelkezésünkre a zeneoktatás terén, melyet a fenti célok elérése érdekében alkalmazunk.

Tanítványaink számára egyenlő esélyt biztosítunk a nevelési-oktatási programokhoz való hozzáférés, az abban való részvétel, a vizsgákra való jelentkezés és a képzés sajátosságaiból fakadó művészi előadásokon való megjelenés során.

Programjainkban biztosítjuk a kultúrák sokszínű, többoldalú közvetítését. Ezáltal is elősegítjük a különböző kulturális identitással rendelkező fiatalok sokszínűségből fakadó különbözőségeinek elfogadását, harmonikus együttélését, az eltérő kulturális örökségnek és értékeknek a megismerését és megismertetését.

Az egyenlő bánásmód alkalmazása során lehetőséget biztosítunk a tanulók és szüleik számára a jelen szabályozás, valamint az intézmény további szabályozásainak (pl.: Házirend) keretei között, hogy az egyenlő bánásmód alkalmazása során - amennyiben hátrányos megkülönböztetés érne őket - panasszal élhessenek, s ennek orvoslására minden, a hatályos jogszabályokban és intézményünk szabályozásában lefektetett jogukkal éljenek.

Az egyenlő bánásmód megsértésének vélelme esetén a panaszt írásban, az intézményvezetőhöz kell benyújtani, aki a közoktatásról szóló törvény és további, vonatkozó jogszabályok keretei között vizsgálja ki azt, ad érdemi választ, hozza meg intézkedését.

6. Az esélyegyenlőség megteremtése során arra törekszünk, hogy intézményünk valamennyi programjában, a napi gyakorlatban jelenjen meg minden olyan szabályozás, intézkedés, cselekvés, amely az esélyegyenlőséget az alapvető emberi jogoknak megfelelően, a közösség együttélése, közös feladatvégzésének keretei között segíti elő. Ezáltal kívánjuk az esélyegyenlőség megteremtését elvi kérdésből napi gyakorlattá tenni.

Tát, 2021. november 02.

Záradék

A Táti Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola nevelőtestülete a 2021. november 02-ai értekezletén megismerte és elfogadta az esélyegyenlőségi tervét.

.....
Kissné Hasenbeck Melinda
intézményvezető

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai programot az **intézmény diákönkormányzata** 2021..... napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a diákönkormányzat véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Tát, 2021.....

.....
Albert Szabolcs

diákönkormányzat vezetője

Iskolánkban nem működik iskolaszék.

A pedagógiai programot az **intézményi tanács** 2021..... napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy az intézményi tanács véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Tát, 2021.....

.....
az intézményi tanács elnöke

A pedagógiai programot a **szülői szervezet** 2021.....napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során az adatkezelési szabályzattal kapcsolatban gyakorolta.

Kelt: Tát, 2021.....

.....
szülői szervezet képviselője

A pedagógiai programot az **intézmény nevelőtestülete** 2021. szeptember 03-án tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Tát, 2021.....

.....
Schreck Ferenc
hitelesítő nevelőtestületi tag

20. Helyi tanterv

az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról

A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 93. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) E rendelet *1-2. mellékleteként* kiadom az alapfokú művészetoktatás követelményeit és tantervi programját.

(2) Az alapfokú művészetoktatási intézmények az (1) bekezdésben meghatározott követelmények és tantervi program alapján - a közoktatásról szóló törvény 48. §-ának (8) bekezdésében foglaltak szerint - elkészítik és bevezetik pedagógiai programjukat.

2. § Ha az alapfokú művészetoktatási intézmény nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók részére szervez iskolai oktatást, az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának alkalmazásában a „magyar”, illetve a „hazai” kifejezés alatt a „nemzeti, etnikai kisebbségi”, illetve az „anyanemzeti” kifejezést kell érteni.

3. § (1) A művelődési és közoktatási miniszter által az alapfokú művészetoktatás terén kiadott nevelési-oktatási tervek 2001-től nem alkalmazhatók.

(2) Azokban a művészeti ágakban, amelyekben a művelődési és közoktatási miniszter nem adott ki nevelési-oktatási tervet, illetve nem engedélyezte kísérlet indítását, egyedi megoldás bevezetését, a helyi tantervet valamennyi évfolyamra a követelmények és tantervi program alapján kell elkészíteni és bevezetni.

(3) A művelődési és közoktatási miniszter a helyi tantervek elkészítéséhez - művészeti áganként és évfolyamonként - részletes tananyagot tartalmazó tantervi programot ad ki.

(4) Az e rendelet 1. melléklete szerint - a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatálybalépését megelőzően - folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

(5) E rendeletnek - a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott - 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

4. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

21. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja

21.1. Általános rendelkezések

A követelmény és tantervi program szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mértén tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, elősegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történő felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.

2. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti–kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.

3. A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alagra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen.

Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeiként kezel.

Alapelvek, célok

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van.

A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

22. A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, egyházzene, improvizáció,

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

23. Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka,

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene) valamint más művészeti ág (képző– és iparművészeti, táncművészeti, szín– és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2–8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
 (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2–8 fő)
 Korrepetíció ideje:
 Hangszeres tanszakok: (minimum)
 Ek.1.–2. és 1.évfolyam 5 perc
 2–3. évfolyam 10 perc
 4. évfolyamtól 15 perc
 Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamtól javasolt.
 Kötelező tantárgy: szolfézs
 Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, csembaló főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól
 Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai
 Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3-4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

24. Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” tagozat

Főtárgy: szolfézs, zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zene-történet–zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy.

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Az első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A zenetörténet–zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

szolfézs kötelező: (2)+ 4 évfolyam (előképző 1–2) + alapfok 1–4. évfolyam

zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

egyházzene: 2+4 évfolyam, választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyként az előképző évfolyamoktól tanulható

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1.–2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

„B” tagozat

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

25. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

26. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtan szakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy

Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai

Az záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet – zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet – zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom–zenetörténet főtárgy „A” tagozat: a tanult hangszer

A vizsgák időtartama:

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy

Gyakorlati vizsga:

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

27. Mellékletek

27.1. Hangszeres és vokális tanszakok

FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.

- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
- Különböző játékmód és hangindítások
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások .
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása.
- Az ismert hangterjedelemben belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
- A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
- Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
- Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
- A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két–három népdal, kotta nélkül.
- Egy–két könnyű táncjáték kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
- Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
- Régi és új stílusú magyar népdalok.
- A játszott anyag formái elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
Bali J.: Furulyaiskola I.
Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
Keuning, Hans P.: 30 simple studies
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Anonymus: Allemande (EMB 4303)
Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
Anonymus: Rondo (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A tü–dű hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
- Egy népdal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű táncétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
  - Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
  - A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
  - A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
  - A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c1–c3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etűden für Oboe / I., II., III. (EMB 12002)
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
Keuning, H. P. 20 studies
Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)

Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/1.) (EMB 14071)
Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

Társas zenélésnél hangolás tanári segítségével.

Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű táncművelek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.

– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.

– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).

– „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.

– Staccato–játék nyelvezéssel.

– Dúr és moll skálák c1–d3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.

– Az „F”–alapú furulya használatának gyakorlása.

– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.

– A „rekesz”–légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises

Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe

Keuning, H. P.: 20 studies

Keuning, H. P.: 10 difficult studies

Keuning, H. P.: 25 studies

Keuning, H. P.: 40 simple studies

Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für ....)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.

Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab

Sellner, J.: Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)

Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)

Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/4.) (EMB. 14071)

Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)

Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)

Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)

Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel

Lavigne, Ph. de: Gaiement (EMB 13100)

Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)

Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények

A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.

„F”-alapú furulya használata.

Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló használata.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A trillatáblázat használata.

– Inégál játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló új tánc típusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.

– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.

– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Közl, E. M. 1 Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)

d’Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op. 3/7

Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)

Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták” 6/3. szopránon

Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita – tételek

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel

Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2

Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két szonáta- vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3
Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

A tanuló alkalmazza önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- Egy etüd,
- Két szonáta- vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

- Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- Enharmónia.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
- Az „f” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
- Az „f” alapú hangszer használatának gyakorlása.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
- Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
 Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
 Keuning, H. P. 20 studies
 Keuning, H. P. 10 difficult studies
 Keuning, H. P. 25 studies
 Keuning, Hans P. 40 simple studies
 Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für ....)
 Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
 Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
 Sellner, J. Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
 Bach, J. S.: Menuett I. (EMB 4303)
 Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
 Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta III., II. tétel
 Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
 Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta (6 szopránsonáta/1.)
 Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
 Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13160–3)
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Melodikus moll hangsorok gyakorlása.

Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.

- Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
- Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccatók nyelvezéssel.
- Az altfurulya használatának gyakorlása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
 Keuning, H. P. 10 difficult studies
 Keuning, H. P. 25 studies
 Keuning, H. P. 12 difficult studies
 Kölz, E. M. 1 Essercizi per il Flauto dolce
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
 Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
 Bach, J. S.: Bourrée I., II. h–moll (Z. 14071)
 Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta I., IV. tétel
 Loeillet, J. B.: C–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
 Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/1.) (EMB 14071)
 Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita – tételek
 Händel, G. Fr.: g–moll szonáta III., IV. tétel
 Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
 Marcello, B.: op. 2/2 d–moll szonáta
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

- Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.
- Altfurulya használata.
- A fogástáblázat önálló használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etüd.
- Két szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjelek, tizenhatod–triolák.
- Inégál játék fogalma.
- A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánc típusok.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
 Keuning, H. P. 10 difficult studies
 Keuning, H. P. 25 studies
 Keuning, H. P. 12 difficult studies
 Kölz, E. M. 1 Essercizi per il Flauto dolce
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
 Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
 d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
 Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
 Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
 Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10
 Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita
 Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
 Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
 Marcello, B.: op. 2/7 B–dúr szonáta
 Pepusch, J. Chr.: B–dúr „altszonáták” 6/6.
 Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
 Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
 Vivaldi, A.: d–moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények

A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.

– Két etüd.

– Két szonáta– vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.

– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– Az inégál játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.

– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.

– A t–l d–l összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanegyenes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte

Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels

Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
 Brüggem, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Altfurulya szólások olvasása kóruslejegyzésben.

Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat – felbontásokkal, kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,

– rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,

– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befűvsmódot, billentést stb.,

– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1 g3–ig (in F),

– legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában

– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,

– törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszer intonációs hibáit,

rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

– tudjon önállóan hangolni,

– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Ismerje

– az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,

– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

– a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a furulya történetét, rokon hangszereit,
- a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f1–g3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust-hof – Variációk (Amadeus), Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a–moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I–II. tétel, Fesch: F–dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- T-l, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Összetett hangindítások, valamint az inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaragyűttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Quantz, J. J.: Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
 Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
 Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
 Brüggem, F.: 5 etüd
 Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U.: Methodische Übungen
 Veilhan, J.-C.: La flute à bec baroque
 Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Thomas, B.: The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

Hosszabb lélegzetű etüdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etüd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
 Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
 Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggem, F. 5 etüd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h-moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

- A t-d, t-r, d-r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
- Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
- Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
- Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etüd.
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
- A t-r-l-r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.

- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.
- A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggem, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

- A (t–) t–r–t–r–t inégál játék önálló alkalmazása.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
- Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
- Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégál játék, valamint a „duplanyelv” hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaracsoportban alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brügger, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lusthof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flûte à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

- A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelven” hangindítások alkalmazása.
 Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
 Összetett ornamensek.
 Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
  - A túlpontozás, mint zenei elem.
  - Összetett ornamensek.
  - Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
  - A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
  - A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
  - A fa hangszeresek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- A t, d, r, l artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Braun, D.: Szólók
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Händel, G. Fr.: B–dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: g–moll szonáta
 Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 16160–3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Preludes from The Division Flute (1706)
 Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: (kis) f–moll szonáta (TWV 41: f 2)
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
 Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
 A t–d, t–r, d–r artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
 Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
 Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
 Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála, tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etüd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
 – A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
 – A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
 – A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
 – Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
 – A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
 – A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.
- A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Brüggen, Fr.: 5 etüd
 Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
 Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7–11.
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Fesch, W.: 6 szonáta op. 6

Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
 Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta
 Mancini, Fr.: 12 szonáta
 Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
 Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
 Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
 Telemann, G. Ph.: (kis) C–dúr szonáta (TWV 41: C 2)
 Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
 Vivaldi, A.: RV. 427. D–dúr koncert (szoprán)

Követelmények

Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

A (t–) t–r–t–r–t inégál játék önálló alkalmazása.

Összetett ornamentelek.

Ujjvibrato, rekeszvibrato.

A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.

– Két etűd.

– Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján

– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.

– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.

– A dūr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.

– Különböző vibratók állandó fejlesztése, alkalmazása.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: F–dūr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031

Bellinzani, P. B.: 12 szonáta

Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12

Dieupart, Ch.: 6 szvit

Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.

Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran–Blockfluit

Fesch, W.: 6 szonáta op. 8

Händel, G. Fr.: C–dūr szonáta

Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F–dūr, d–moll

Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels

Sammartini, G.: F–dūr koncert

Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)

Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum

Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)

Telemann, G. Ph.: a–moll fantázia

Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)

Vivaldi, A.: g–moll szonáta (Il Pastor fido 6 szonáta)

Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
 Vivaldi, A.: D–dúr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)
 Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
 Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
 Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
 Ritkán előforduló enharmóniak intonálásának ismerete.
 Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálák tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarrokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”–jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
- Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégál játék, valamint a t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármass elrendezésben is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: C–dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
 Bach, J. S.: F– (vagy G–)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
 Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
 Castrucci, P.: F–dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
 Castrucci, P.: C–dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
 Corelli, A.: Szonáták 1–6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
 D’Hervelois, De Caix: G–dúr szvit (szoprán)
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
 Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
 Quantz, J. J.: Capricciok
 Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
 Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
 Telemann, G. Ph.: a–moll szvit
 Telemann, G. Ph.: B–dúr fantázia
 Telemann, G. Ph.: d–moll fantázia
 Vivaldi, A.: G–dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
 A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások használata, hármass elrendezésben is.
 Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- skálák: b–s mollok kibővített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat– felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
  - a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
  - a segédfogások önálló megválasztására,
  - az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
  - a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
  - az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
  - megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.

Rendelkezzék

- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer történetét és irodalmát,
- f1–a3 –ig (in F) a fogásokat,
- a trilla–, segéd–, piano–, forte– fogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc– és tétel típusok tempóit és karaktereit,

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato–mentes hang képzésére,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj– és nyelvtechnikával,
- fürge szimpla–nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsszeptim– felbontásokkal

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust-hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
  - Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)
  - Egy korabarrokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
- A vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab; Brüggen: 1., Quantz: Solos 1–5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c–moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
  - Egy teljes szonáta vagy concerto.
  - Egy korabarrokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amely lehet kamaramű; Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g–moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.
- A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.

Egy billentyűs hangszer.

Egész alakot visszaadó tükör.

Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.

Metronóm.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.
- zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővételi jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.

- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikái ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek üteműsúlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővételi jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafűvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)

Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)

Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)

Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)

Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára

Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)

Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény

Egész, fél (pontosított fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
- Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játék.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
 Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
 M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
 Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
 Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
 Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
 Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
 Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
 Dolzjikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
 Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.

Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat–felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)

Forty little Pieces (L. Moyses) (Schirmer 43191)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.
 Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
 Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.
 A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisczenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
 Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)

Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
 Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
 Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
 Barokk táncétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
 Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A”tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- Tudnivalók a vibratőról a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy a nélkül)
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás októlakkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tánccok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
 Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
 Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
 Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tétel pár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befűvés szélsőséges helyzetei (ki- és befördítés).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).

- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)

M. Moyse: Cinquante de Demersseman II. (Leduc 19481)

M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)

Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)

Platonov: 30 etűd (ASMP 36)

Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)

Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)

Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)

Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)

Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)

Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)

Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)

Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)

Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)

Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)

Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)

Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)

Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1–a3–ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.
- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemszünetek stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
 Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
 M. Moysse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
 Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
 Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
 Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
 Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
 Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
 Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
 Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
 Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vigh) (EMB 8741)
 Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

Igényes hangindításra való törekvés

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.

Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.

Árnyaltabb dinamikai kifejezés

Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségi szintre emelése, további differenciálása.
- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
 Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)

J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
 Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
 Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
 Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
 Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása
 Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangterjedelem: c1–h3–ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kiscserejari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
 Flötenetűden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
 Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister–Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)

Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
 Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
 Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
 Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
 Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
 Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása;
 Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
 Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
 Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befűvés szélsőséges helyzetei (ki- és befördítés).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tánccok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
 Album of Sonatas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Quantz: Sonata in F–dúr op. 3 no. 6 (Peters 9675)
 Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 E. Köhler: Válogatott duók (Tösér) (EMB 13780)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807)
 Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat– és dominánsseptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).

- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla-skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 M. Moyses: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
 M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
 M. Moyses: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-1006)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
 Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
 Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
 Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
 Mozart: G-dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
 Mozart: C-dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
 Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Vivaldi: Concerto V. F-dúr op. 10 (Schott FTR 83)
 Vivaldi: Concerto IV. G-dúr op. 10 (Schott 41413)
 Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
 Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fáfúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és szimpla– és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33–as és op. 66–os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
  - Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta tétel pár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.
  - Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.
- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flötenetűden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
 Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989–12992)
 Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638–12641)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160–13163)
 Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
 J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
 Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
 Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
 Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála,

– Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,

– Egy szonáta tételpár

– Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A bonyolultabb felhangok ismerete.

– Kromatikus és egészhangú skálák.

– A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.

– Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.

– Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).

– Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.

– Hármass nyelvítés (tripla staccato).

– A trillázás fejlesztése.

– Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.

– A nehezebb átfújások gyakorlása.

– A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.

– A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).

– Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.

– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.

– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)

Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)

E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)

Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)

M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)

Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)

Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)

Vanhal: G–dúr Sonata (Panton 876)

Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)

Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)

Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)

Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)

Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)

Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)

Die zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)

Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)

Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)

Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála,

– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,

– Egy tételpár vagy kamaramű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
- A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nagyobb, nehezebb hangközök kérésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármas nyelvűtés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)

Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)

J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)

Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)

M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)

Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)

Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)

Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)

Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)

Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)

Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)

Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)

G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)

Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)

Doppler: Duettino américain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)

Jean–Jean: Modern etűdök

Követelmények

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszerkezelt ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömet szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
 Ittész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
 Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
 Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
 A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
 Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
 Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
 Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
 F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
 Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
 Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
 Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
 P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
 Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
 Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
 Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)
 E. Bozza: Trois pièces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
 F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
 Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
 S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
 J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
 J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
 Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
 Láng: Duo (EMB 4532)
 Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvalára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségen.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára III. (EMB 8593)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvalára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160–13163)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Vivaldi: D–dúr fuvalaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)

J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
 Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Popp – Moniuszko: A fonó lányka (PWM 1179)
 Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
 Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
 Decsényi János: Sonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény

Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
 A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
 Különböző díszítések stílusos alkalmazása
 A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
 Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.
- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármashangú nyelvítés.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
 Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)

M. Moyse: Exercices Journalier pour la Flûte (Leduc 16638)
 Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
 Vanhal: G–dúr Sonata (Panton 876)
 Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
 Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
 Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
 Kuhlau: 12 Capries I–II. (G. Billaudot 1801, 1802)
 Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
 Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
 Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
 Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
 Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
 Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók I–III. (EMB 6562, 6640, 7816)
 J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037–38)
 J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
 C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy barokk kamaramű,
- Egy előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tempó– és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerékítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társzművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
- A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
 J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
 Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
 M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
 Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
 Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
 Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
 Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
 Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
 G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
 G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Pièce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
 Dávid: Szonáta (EMB 1867)
 Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
 W. Fr. Bach: Sechs Duette I–II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény

A laza, könnyed ujjtechnika.
 Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
 Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
 Érzékeny és igényes intonáció
 Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátosságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- Memóriafejlesztés, koncentráció hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)

Hangversenyetűdők fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652))
 Jean–Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)
 S. Karg–Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingräber 2240)
 E. Bozza: Quators Études – Arabesques (Leduc 22830)
 Ittész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
 Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
 Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
 Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
 Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
 F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
 Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
 P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
 Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
 F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
 P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 flütes) (Symphony 691–24)
 Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
 S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
 J. Castérède: Flütes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flütes (ad libitum 4 flütes) (Leduc 23296)
 J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)
 Láng: Duo (EMB 4532)
 Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él– és réshangok, frulláto–módok)

A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.

A tanuló a zenei anyagot kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzen

- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és –befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean–Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
  - Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
  - Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló–hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

KLARINÉT

A klarinéttanítás általános célja, feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a klarinét történetét,
- a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Kovács: Klarinétozni tanulók I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.-zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
- A nád szerepe és beállítása.
- A törzshangok ismeretének bővítése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjelek. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás rögzítése.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
- A megadott hangterjedelemben belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.-zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”

Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam, „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
- A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű üteműsúlyok, ritmusértékek.
- Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.

- A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
- A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
- A helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
- A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
- A megadott hangterjedelemben belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitarított hangok mf dinamikával.
- Dúr hangsor kotta nélkül,
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
 Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
 Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel,

Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.

Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
- Az enharmónia fogalma.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
- A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- Tartott hangok dinamikával.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
- Hangsorok gyakorlása repetícióval.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
 Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
 Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befűvés, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.

16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J.

Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
- A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- A regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző kótésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
 Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
 Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
 Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán. Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
- Dalforma (ABA), triós forma.
- Tempo I, dal Segno, Vi–de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán. Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfűvése, transzponáló jellege stb.).
- A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
- Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine; Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,

- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Kromatikus skálák.
- A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény

- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
 A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
 Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
 Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.
 Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Alapfokú évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

A „B” tagozatos tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- Az enharmónia fogalma.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
- A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.
- A tanult művek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
- Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
- Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Gyakorlatok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulok I/196; 221.; illetve Balassa: Klarinétiskola I/97. nehézségi fokán.

Előadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel. Pl. Mozart: Allegretto (Perényi: Repertoire 28.); Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14 –1967 Yorktown Music Press, Inc.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
- Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Hármashangzat-, és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Périer: Le débutant clarinetiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat–felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21. Perényi: Klarinét–etűdök: 38. nehézségi fokán.

Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Türk: Larghetto amoroso; Gluck: Ária (Perényi: Repertoire 29., 34.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások
- Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma.
- Tempo I, dal Segno, Vi–de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc 17089)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas– és négyeshangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét–etűdök: 60; 74. nehézségi fokán.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzsika –EMB Z. 7919); W. A. Mozart: Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- További segédfogások és tisztítófogások.
- Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.
- A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
- A kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- Rondóforma, variációs forma.
- Különböző stílusjegyek megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- A kettős ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB Z 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét–etűdök: 70; 76. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Glinka: Vocalise; Barat: Szláv dal (Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.

- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, teremenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB Z 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, teremenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etűd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén

Versenymű tételek és előadási darabok. Pl. Stamitz: B–dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters 8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyűjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, (hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, teremenetekkel.)
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
  - a hangszer teljes hangterjedelmét,
  - a tudatos és helyes légzéstechnikát,
  - a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
  - a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
  - egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
  - a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
  - a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
  - a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.
- Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzéssel, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 60–tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanuló II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 86–tól, (EMB 14300) Kovács Béla: Klarinétozni tanuló II.: 36., 46., 59., 75. (EMB 13291); Jean–Jean I: 2. nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina (EMB 8291), Mendelssohn: Dal szöveg nélkül (Berkes: Előadási darabok klarinétára és zongorára II. kötetből a 9–es, EMB 13972), Donizetti: Concertino II. tétel (Peters 8206), Kocsár Miklós: Ungaresca (EMB 5991) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolás lehetőleg önállóan.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- A technikai készségek állandó fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulók II. (EMB Z 1329)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kratochvíl: 66 etűd
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
 Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann:

Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skálák.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolás a tanár segítsége nélkül.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kratochvíl: 66 etűd
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül. Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonata-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann:

Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése
- Különböző díszítések.
- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
- Hangolás a tanár segítségével.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
- Állandó törekvés a tiszta intonációra.
- Önálló nádválasztás és alakítás.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kratochvíl: 66 etűd
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül. Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann:

Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
- A helyes vibrato fogalma.
- Kromatikus és egész hangú skála.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A különböző transzpozíciók ismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
- A vibrato gyakorlása.
- Önálló hangolás.
- A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatsfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
- Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
- Társas zenélés, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
Wiedemann: Gyakorlatok VI. (Breitkopf EB 4236)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztása és a nád alakítás alapvető módjai.
- A hangszer intonációs problémáinak ismerete és tudatos javítása.
- A klarinét szóló–és kamarazene irodalmának minél átfogóbb ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangolás a tanár segítsége nélkül.
- Nád kiválasztás, nád igazítás.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- A tanuló igényének fejlesztése a tudatos hangképzésre.
- A légzés, ujj– és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)

Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)

Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)

Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult hangterjedelem határain belül.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök I/1–13–ig. Kröpsch: Etűdök I/1–105–ig – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Stamitz: B–dúr klarinétverseny, Hoffmeister: Esz–dúr szonáta,

Mozart: Larghetto nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatosítása.
- Akusztikus intonáció.
- A különböző transzpozíciók fogalma.
- A leggyakrabban használt díszítések, ékesítések önálló alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- A nád alakításának legalapvetőbb tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- A skálázás tempójának növelése.
- Teljes etűdsorozatok elvégzése.
- Az előadás kifejezőerejének fokozása.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
 Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök Jean-Jean: Etűdök I. Kröpsch: Etűdök I. nehézségi szintjén

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Krommer: Esz-dúr klarinétverseny, Donizetti: Concertino,

Honegger: Szonatina Bartók: Három csíkmegyei népdal nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, kiegészítve kvint hangközeikkel is.
- A nádfaragási ismeretek bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete. Különböző ékesítések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók kialakítása.

- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, az előző évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközökkel is; kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Különböző ékesítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
- A zenei kifejezőképesség fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
Klosé: 30 etűd Leduc (A. L. 07233)
Kröpsch: Etűdök I–II. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn. 458)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök – Jean-Jean: Etűdök II. 21–33 Kröpsch: Etűdök II. 272 – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Stamitz: Esz-dúr klarinétverseny, Saint-Saëns: Szonáta,

Kovács: Hommages – nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Glissando.
- A vibrato helyes kivitelezése.
- Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.
- Tájékozottság a klarinét szóló- és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
- A vibrato és glissando gyakorlása.
- Az összes dúr és moll skála az előző évben megszokott módon, kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- Egészhangú skálák.
- A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Bach: Csellószvittek (Leduc A. L. 23508)
Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)

Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
 Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
 Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
 Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
 Kröpsch: Etűdök IV. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilmronn 460)
 Paganini: 17 Caprices (Leduc A. L. 21204)
 Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Az összes dúr és moll skála hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc-, kvart- és kvintmenetekkel.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök II. Kröpsch: Etűdök II. Klosé: Karakterisztikus etűdök – nehézségi szintjén
 Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Weber: Concertino, Poulenc: Szonáta – nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).

A tanuló rendelkezzeék

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- a társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására,
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén;

– Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Wagner: Adagio, Barat: Szlav dal, Donizetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók: I–II., Devienne: Concertino 2 klarinéra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc), Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc), Jean–Jean: Etűdök I.(Leduc) nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz–dúr koncert (Leduc), Weiner: Csúrdöngölő (EMB 8292), Dimler: B–dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33 (Peters); kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I–II. nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák.

Havonta és fejenként egy nád.

Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó.

Teljes alakot visszaadó tükör.

Metronóm.

SZAXOFON

A szaxofontanítás feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szaxofon történetét,
- a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a szaxofon irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahú játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon-tanulmányokhoz.

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékeltetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
- A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.

– Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.
Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
Tiszta intonálás c1d1–c2-ig, valamint fisz1.
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi beszámoló anyaga

– Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon hangjának megismertetése.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fűvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
- Kottaolvasás

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- Befűvés, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. (EMB 14289)
Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.
Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
Tiszta intonálás d1–c2-ig
Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1 évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2–ig (vagy c3–ig, esetleg d3–ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjelek, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- A törzshangok olvasása és fogása c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitarított hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
- Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
- A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
- A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
- Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
- A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
- Duók és zongorakíséretes darabok játssza.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)

Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)

Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)

Bumeske: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit. 350)

Perényi É.&P.: Szaxofon ABC 1 (EMB 14289)

Béres J.: Furulyaiskola I–II. (EMB Z. 5406)

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)

É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)

Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) (Coppelia 266451 0523)

Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)

Követelmény

Helyes tartás, légzés, hangképzés.

A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.

Hangterjedelem: c1–g2–ig.

Népdalok, kisebb előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dallamos moll hangsor megismerés.
- A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
- Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok.

- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A legato és tenuto játék fejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).
- A crescendo–decrescendo alkalmazása.
- A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
- A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
- Dúr és moll skálák.
- Hármashangzatok, tercskálák.
- Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
 É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
 Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit 350)
 Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. (EMB 14289)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)
 É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)
 Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
 Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
 Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
 Klarinétmuzsika kezdőknek (Kuszing) (EMB Z. 6851)

Követelmény

- Helyes tartás, légzés, hangindítás, befűvés.
 Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
 A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).
 Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
 Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.
 Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.
 Tiszta intonáció, muzikális hang.
 Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Az új kromatikus hangok megismertetése.
  - Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
  - A kromatikus skála bevezetése.
  - A segédfogások.
  - A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
  - Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
  - Az alla breve fogalma.
  - Az alapvető formai ismertek bővítése.
  - A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés és befűvés továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
- A légzéstechnika továbbfejlesztése.
- A rekeszizom és a támasztás erősítése.
- Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3).
- A dinamika és az agogika további bővítése.
- A nyelvtechnika gyakoroltatása.
- Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
- A gyors játék fejlesztése.
- Előkék és egyszerűbb trillák.
- Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (Edit. Simonffy 028)
 É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
 Londeix: Szaxofoniskola II. (Schultz Blasmusik-verlag A/848)
 Bumcke: Etüdek szaxofonra II. (Elite Edit. 350)
 Mule: 24 könnyű etüd (Leduc A1 20455)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
 É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
 Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
 Előadási darabok I szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/A)
 Előadási darabok II szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/B)
 Händel: Largo (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Mozart: Ave verum corpus (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Brahms: Bölcsődal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Schumann: Álmodozás (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) (Coppelia 266451 0523)
 Schubert: Keringő (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Chopin: Mazurka (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Saint-Saëns: A hattyú (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Zsoldos B.: I love blues (in B) (Edit. Simonffy 025)

Követelmény

- Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.
 Skálák 2#, 2b előjegyzésig.
 Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.
 Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.
 Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig.
  - A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.

- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
 Londeix: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB Z 14371)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 (EMB Z 14299)
 É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló (EMB 14449)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
 Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
 Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB Z 14251)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) (Edit. Simonffy 029)
 Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korsakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
 Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 016)
 Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
 Massenet: Elégia (in Es in B) (Edit. Simonffy 072–073)
 Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B) (Edit. Simonffy 072–073)
 Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)
 Kis előadási darabok (Berkes) (EMB Z 2101)

Követelmény

- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák3#, 3b előjegyzésig, hármas–hangzat felbontásokkal, terc–skálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fis3–ig).
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato kialakítása.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
 Londinex: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
 Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
 Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es)(Edit. Simonffy 029)
 Előadási darabok III szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/C)
 Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
 Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 025)
 Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
 Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. (Simonffy 072–073)
 Mendelssohn: Velencei gondoladal (Edit. Simonffy 072–073)

Követelmény

- Az első három év anyagának ismételése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.

A stílusismeret elmélyítése.

Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- J. Harle : Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17770)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
 Londeix: Szaxofoniskola IV. (Schultz Blasmusik–verlag A/850)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. (Elite Edit. 350)
 Mule: 24 könnyű etűd (Leduc AL 20455)
 Mule: 53 etűd (Leduc 20 441)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd (szaxofonra EMB)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
 Verroust: 24 Études II (Billaudot G.2057 B)
 Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 J. S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19664)
 B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., (Simonffy 028)
 A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25707)
 Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. (EMB 14251)
 Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25708)
 Glinka: Vocalise (Simonffy 014)
 Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136)
 Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

- Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák, hármás– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,

- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra a kiemelkedő adottságokkal rendelkező tanulók irányíthatók. A „B” tagozatos oktatás elsődleges feladata, hogy a tanulókat felkészítse a zenei pályára.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A segéd- és tisztítófogások alapvető ismerete és alkalmazásuk.
- A 3/8-os, 6/8-os, ütem és az alla breve.
- Szinkópák, triolák, tizenhatod-menetek, kis és nagy nyújtott és éles ritmus játéka.
- Az alapvető formai ismeretek bővítése (pl. da capo stb.).
- Zenei műszavak ismerete a felhasznált tananyag szerint.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés és a helyes szájartás alkalmazásának tudatossá tétele.
- A gyors játékmóddhoz szükséges laza kéztartás kifejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése b–f3-ig.
- Dúr és moll skálák, hármashangzat- és tercmenet különböző frazeálással.
- A hangképzés fejlesztése hangindítások, és különböző tempójú repetíciós gyakorlatok segítségével.
- A regiszterkülönbségek kiegyenlítésére irányuló törekvés megalapozása.
- A dinamikai árnyalóképesség bővítése.
- Lapról olvasás és memóriagyakorlatok.
- Egyszerűbb díszítőelemek alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
 Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB 4194)
 Londeix: Szaxofoniskola I–II (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
 Klosé: Méthode Complète I. (Leduc AL 3186)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Harle: Easy Classical Studies (Universal)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra I–II. (Elite Edit. 350)
 Beekun: Studies (HU 37994)
 Előadási darabok altszaxofonra I. II. (Edit. Simonffy 053/A., B)
 Both: Klassische Saxophon-Soli (in Es) (Schott 7331)
 Debussy Album (Universal 17 777)
 Mule: Pièces Classiques Célèbres les Recueil (in Es) I., II. (Leduc AL 25 707/708)
 Franck Pièce II. (in Es) (Leduc AL 19 996)
 Haydn: Andante (in Es) (Kliment 1210)
 Bach: Scherzetto (in B) (Leduc AL 25 141)
 Purcell: Suite (in B) (Musicus)
 Schubert: Suite de Valses (in B) (Leduc AL 25 148)

Követelmény

Helyes légzés, befúvás.

Megbízható kottaolvasás.

Skálák: dúr és moll 1#, 1b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzattal és tercskálával együtt.

Legalább két periódusból álló darabok eljátszása kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 2#, 2b előjegyzésig, kotta nélkül,

- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző stílusú előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus hangsor bevezetése és struktúrájának megismertetése.
- Az 5/4-, 6/4-es és a 9/8-os ütem.
- A tenuto és staccato játékmód.
- Tizenhatodok, bonyolultabb szinkópák és hasonló nehézségű ritmusok.
- Trillák, előkék és utókák használata.
- Négyeshangzatok.
- A tananyagban szereplő darabok stílári elemzése és a szempontok megvalósítása az előadásban.
- A formai ismeretek elmélyítése (pl. a szonátaforma jellemzői).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése: hangindítások megvalósítása pp dinamikai fokozatnál, a halk játék kifejlesztése, a mély hangok finomítása.
- Megalapozott légzéstechnikával és befűvással a regiszterkülönbségek lehetséges kiegyenlítése.
- Hosszabb tizenhatod- és rövidebb harminckettő-menetek eljátszása, a gyors és egyenletes játék kívánalmainak megfelelően.
- Dúr és moll skálák, hármás-, négyeshangzat- és tercmenet.
- Lapról olvasás, legalább 3–4 epizódból álló darabok memorizálása.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

Londeix: Szaxofoniskola II–III. (Shultz Blasmusik-verl. A/849–A/850)

Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)

Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186, AL 6023)

25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)

Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)

Exercices Journaliers (Leduc AL 20 210)

Blémant: 20 Études Melodiques 1. (Leduc AL 15 801)

Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)

Beekun: Studies (HU 37994)

Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)

Verroust 24 Études II (Billaudot G.2057)

Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)

Előadási darabok altszaxofonra III. IV. (Edit. Simonffy 053/C/D)

Válogatott művek szaxofonra és zongorára II. (Edit. Simonffy 072)

Mule Pièces Classiques Céléb (Leduc AL 25 708)

Albéniz: Chant d'amour (in Es) (Leduc AL 19 568)

Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)

Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)

Elgar: Salut d'amour (in Es) (Schott 33 750)

Mozart: Gavotte Sentimentale (Leduc AL 19 540)

Szabó S.: Blues in Blue (in Es)(Edit. Simonffy 025)

Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)

Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)

Go dow Moses (Vincze) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)

Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)

Követelmény

A hangok megfűvése p dinamikai fokozatnál e–e3-ig.

Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármás- és négyeshangzatok, tercskálák, az összes hang fogásainak ismerete és alkalmazásuk, b–f3-ig kromatikusan,

Valamennyi hangsor kotta nélkül.

Tizenhatod–menetek egyenletes eljátszása.

Egy– és kétagú előkék és utókák alkalmazása, valamint a trillák egyenletes megszólaltatása (kivéve a nehezebbeket).

Triós formájú darabok kotta nélkül történő előadása.

Biztos kottaolvasás, és lapról olvasás legalább az előző tanév anyagnak megfelelő nehézségi fokon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott hangsor 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül,

– Két ellentétes karakterű etűd,

– Két előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kromatikus skálák ismerete.

– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek. Trillák, előkék és utókák használata.

– Az 5/4–, 6/4–, 9/8–, és a 12/8 –os ütem.

– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.

– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.

– Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Skálák kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála.

– A helyes ajakvibrato kialakítása.

– A pp játékmód továbbfejlesztése.

– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.

– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.

– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

Giampieri: 16 Studi (Ricordi)

Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)

Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)

Bumcke: Etűdök szaxofonra III–IV. (Elite Edit. 350)

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850)

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)

Beekum Studies (HU 3794)

Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)

Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)

Bach: Badinerie (in Es) (Leduc AL 19 511)

Bach: Sonate (? 4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 831)

Chopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 19 651)

Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)

Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)

Händel: Sicilienne et Gigue (in Es) (Leduc AL 20 834)

Händel: Sonate (? 4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 828)

Ibert: L'age d'or (in Es) (Leduc AL 21 654)

Ravel: Pièce en Forme de Habanera

Händel: Sonate (? 1) (in B) (Leduc AL 25 143)

Händel: Sonate en Sol Mineur (LeducAL 25144)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzat, tercmenet,
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 4#, 4b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f3–tól fölfelé, egyéni adottságok szerint.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül, hármashangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harminckettőmenetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

Giampieri: 16 Studi (Ricordi)

Capelle: 20 Grandes Études 1. (Leduc AL 20 085)

Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)

Études de Genre et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)

Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik A/849–A/850)

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)

Beekun: Studies (HU 3794)

Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)

Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)

Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)

Rimszkij–Korsakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)

Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)

Bozza: Aria (Leduc 19714)

Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f3–ig.

Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármashangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.

A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f3–tól fölfelé.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül: 6#, 6b előjegyzésig, hármas- és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato továbbfejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
 M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
 Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
 Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 Giampieri: 16 Studi (Ricordi)
 Études de Genre et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)
 Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 Beekun: Studies (HU 3794)
 Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Händel: Sicilienne et Gigue (Leduc 20834)
 Pescetti: Presto Hresztomatyija 5–6 (Muzika 14103)
 Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)
 Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)
 Bozza: Aria (Leduc 19714)
 Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

- A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f3–ig.
 Tiszta intonáció.
 Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas- és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.
 A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
 Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,

– Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
- a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrató szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahú játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig tercekkel, hármashangzattal, szimpla- és duplanyelvvel
- a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 50., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z.14371) 158., 178., 182., M.Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 J.v.Beekum: Studies (Harmónia HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén.
  - Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; J.S.Bach: Gavottes (A.Leduc AL 19 664), B.Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A.Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszna L. EMB 14 251), Fr.Schubert: Sérénade (A.Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén.
- Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű
Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

– Két különböző karakterű etűd vagy egyéb gyakorlat; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J.v.Beekun: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 8. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk tételpár esetében még egy más stílusú művet is választani kell); G.Fr.Händel: Sicilienne et Gigue (A.Leduc AL 20 834), G.Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5–6 Muzika 14 103), F.Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl.Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A.Leduc AL 19 555), E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19 714). nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
- Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák,
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. – Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
- Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)

Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
 Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
 Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 Szabó F.: Etűdők szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
 Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
 Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
 BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
 Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
 Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
 Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
 Soproni: Four Pieces for Saxophon (in Es) (EMB 8811)
 Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
 Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
 Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
 Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
 Händel: Sonate en Sol Mineur (in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
 Skálák
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
- Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
- Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)

25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
 Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
 Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 Szabó F.: Etüdek szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
 Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
 Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
 BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
 Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
 Fauré: Pièce (in Es)(Leduc AL 16 152)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
 Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
 Soproni: Four Pieces for Saxophon(in Es) (EMB 8811)
 Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
 Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
 Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
 Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
 Händel: Sonate (? 1) (in B) (Leduc AL 25 143)
 Händel: Sonate en Sol Mineur(in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
 Skálák
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
 – Két ellentétes karakterű etűd,
 – Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam”A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
 – Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
 – A vibrato.
 – – A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.

Transzponálási alapismeretek.

– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
 – Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
 – A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.

Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
 Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
 Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)
 G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (Leduc AL 20835)
 Bach: Badinerie(Leduc AL 19511)
 Bach: Esz–dűr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14103)
 Singelée: Solo de concert (Lemoine 26260)
 Bozza: Aria (Leduc 19714)
 Ravel: Darab Habanera formában (Leduc 17679)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
 Skálák
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
- Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
- A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.

Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
 Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
 Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)

Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
 Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
 Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
 Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
 Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
 A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)
 Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20)
 Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)
 Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19511)
 J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
 Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
 J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.)
 A. Chailleur: Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)
 E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon-Trade)
 Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
 Skálák 6#, 6b előjegyzésig.
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B” tagozat továbbképző évfolyamain készül későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése:
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármast- és négyeshangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)

Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Bach: Sonate (? 6 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 832)
 Bozza: Aria (in Es) (Leduc)
 Bozza: Pulcinella (in Es) (Leduc)
 Bernstein: Rhapsody (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)
 Händel: Sonate (? 6 V1.) (Leduc AL 20 830)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Lajtha: Intermezzo (in Es) (Leduc AL 21 438)
 Martin: Ballada (in Es) (Universal)
 Poulenc: Presto (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig,
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skála bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–a3–ig, kromatikusan.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flutterzunge.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. Század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)
 Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

9. Évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél-egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas- és négyeshangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20 442/443)
 Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 Karg-Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)
 Bach: Szonáta (Leduc 20831)
 Händel 2. szonáta (Leduc 20829)
 Händel 6. szonáta (Leduc 20830)
 Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal 19075)
 Schumann: Fantáziadarab (Schirmer 45722)
 Singelée: Fantaisie brillante (Lemoine 26260)
 Singelée: Solo de concert (Lemoine 26259)
 Bozza: Scaramouche(Leduc 20299)
 Busser: Aragon (Leduc 21143)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél-egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–b3–ig, kromatikusan.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármashatár- és négyeshangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
- Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
- Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
- Beekun: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
- Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
- Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
- Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
- Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
- A. Corelli: Gigue (Muzika 13)
- Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20835)
- G. Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)
- J. S. Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19511)
- J. S. Bach: Esz-dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14 103)
- J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
- Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
- J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.)
- A. Chailleux: Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)
- E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
- M. Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)
- Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

- Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
- Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrató sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,

– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).

A tanuló rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- hangszerének transzponáló jellegét,
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a szaxofon társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–tól; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén.

- Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A.Leduc AL 19 511); J. S. Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.

– Két különböző karakterű, megfelelő etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű ; Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 19–től; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk szonáta vagy versenymű lassú–gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű); J.S.Bach: Szonáta (A.Leduc AL 20 831); G.Fr.Händel: 2. szonáta (A.Leduc AL 20 829); G.Fr.Händel: 6. szonáta (A.Leduc AL 20 830); A.Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R.Schumann: Fantáziadarab (G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Fantaisie brillante (H.Lemoine 26 260 H.L.); J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 259 H.L.); E.Bozza: Scaramouche (A.Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A.Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade) nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló).

Fejenként és havonta 1 db nád.

Zongora, vagy pianínó.

Nagyméretű falitükör.

Kottaállvány.

Metronóm.

TROMBITA

A trombitatanítás feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvosok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
- A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
- A helyes be- és kilégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
- Hangterjedelem az egyvonalas C-től az egyvonalas G-ig.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

A helyes be- és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C' – G'-ig.

Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.

Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy gyakorlat

– Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A helyes testtartás rögzítése.

– A helyes légzés további tudatosítása.

– Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Brodzsky: Májusköszöntő

Régi francia dal

Követelmények

Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.

Hangterjedelem a kis h-tól az egyvonalas a-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszer felépítése, részei.

– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.

– Nyújtópont a fél érték mellett.

– Módosítójelek.

– A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.

– Az előforduló hangok fogásai.

– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.

– Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.

– A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.

– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.

– A helyes szájtartás kialakítása ajakregzés és fúvókázás segítségével.

– A hangindítás megalapozása.

– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakregzéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Susato: Rondo (Trombitamuzsika)

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.

Hangterjedelem a kis a–tól a kétvonalas c–ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
- A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Skálatanulmányok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Fischer: Induló

Cole: Granit

Barnes: A kis géniusz

Barnes: A kis művész

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g–tól a kétvonalas d–ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

3. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.

- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
 Davidson: Befűzési gyakorlatok
 Krumpfer: Trombitaiskola I.
 Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára
 Hammerschmied: Csókdal
 Susato: Rondo és saltarello
 Bogár: Régi magyar táncok
 Barnes: A kis virtuóz
 Barnes: A kis mester
 Charpentier: Prelúd
 Kamprath: Három epizód
 Scselokov: Mese
 Scselokov: Tréfa
 Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
 Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas e-ig.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
 Davidson: Befűzési gyakorlatok
 Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
 Bach: Ária
 Fitzgerald: Angol szvit
 Telemann: Szvit (1. és 2.)
 Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
 Tornyo: Scherzo
 Tornyo: Változatok
 Scselekov: Ballada
 Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.

A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-tól a kétvonalas f-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Egyoktávós skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsseptim–akkord ismerete.
- Az 5/8, 7/8, 9/8-os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamarazenélés előtérbe helyezése.
- A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
- Az ujj- és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
- Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint-, kvart- és nagy terc-kötések összekapcsolásával.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Peters: Gyakorlatok kezdőknek

Colin: 100 Warm Ups

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Petits exercises

Clodomir: Etűdök I.

Arban: Trombitaiskola

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientálé

Händel: Hallei szonáta

Händel: B-dúr szonáta

Diabelli: Szonatina

Botti: Románc

Rangers: Velencei karnevál

Tornyos: Szonatina

Tornyos: 3 sárpilisi népdal

Clerisse: Téma és változatok

Telemann: B dūr szvit (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.

A hangterjedelem kialakítása a kis fisz-tól a kétvonalas g-ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Egy oktávós skála, tercskála, a főhármások és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.

A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.

A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.

A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.

Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Peters: Gyakorlatok

Stamp: Warm Ups+Studies

Collin: Warm Ups, Lip flexibilités

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)

Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel

Albinoni: F–dúr concerto I. tétel

Händel: c–moll concerto I. tétel

Händel: B–dúr szonáta

Händel: Asz–dúr szonáta

Telemann: F–dúr szonáta

Telemann: d–moll szonáta

Balay: Adante et allegro

Scselokov: Koncert no. 3

Hanus: Impromptus

Thome: Fantázia

Bogár: Concertino I.

Bogár: Concertino II.

Desportes: Introductions

Hidas: Concerto no. 2, I. tétel

Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első képlete,

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.

– A tizenhatod érték és szünetjele.

– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.

- A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Skálatanulmányok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Fischer: Induló

Cole: Granit

Barnes: A kis géniusz

Barnes: A kis művész

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g–től a kétvonalas e–ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első három képlete
- Egy gyakorlat,
- Két különböző karakterű előadási darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.

Davidson: Befújási gyakorlatok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára

Hammerschmied: Csókdal

Susato: Rondo és saltarello

Bogár: Régi magyar táncok

Barnes: A kis virtuóz

Barnes: kis mester

Charpentier: Prelúd

Kamprath: Három epizód

Scselokov: Mese

Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas f-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Kvint- és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc-kötések.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első képlete,

– Egy gyakorlat,

– Két előadási darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.

– A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.

– A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.

– A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.

– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.

– A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.

– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.

– A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befűzési gyakorlatok

Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Bach: Ária

Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)

Albinoni: F-dúr concerto (FAM)

Tornyos: Scherzo

Tornyos: Változatok

Scselekov: Ballada

Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

Melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása.

Újjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása.

A természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötések.

A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-tól a kétvonalas g-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első három képlete,

– Egy gyakorlat,

– Két előadási darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
  - A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
  - A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
  - A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
  - A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
  - A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
  - A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
 Davidson: Befűjési gyakorlatok
 Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
 Bach: Ária
 Fitzgerald: Angol szvit
 Telemann: Szvit (1. és 2.)
 Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
 Tornyos: Scherzo
 Tornyos: Változatok
 Scselekov: Ballada
 Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
 A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-tól a kétvonalas f-ig.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
 A tanuló legyen képes egy barokk szonáta-tételpár (lassú-gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására.
 Egyszerű díszítések és trillák.
 Kvint-, kvart- és terc-kötések összekapcsolása, oktávkötések.
 A hangterjedelem kialakítása a kis fisz-tól a kétvonalas a-ig.
 Ismerkedés a pedálhangokkal.
 Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
 Terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála négy képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Egy oktávós skála, tercskála, a főhármások és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
 Peters: Gyakorlatok)
 Stamp: Warm Ups+Studies
 Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
 Arban: Trombitaiskola
 Clodomir: Petits exercices Etűdők I.
 Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
 Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
 Händel: c–moll concerto I. tétel
 Händel: B–dúr szonáta
 Händel: Asz–dúr szonáta
 Telemann: F–dúr szonáta
 Telemann: d–moll szonáta
 Balay: Adante et allegro
 Scselokov: Koncert no. 3
 Hanus: Impromptus
 Thome: Fantázia
 Bogár: Concertino I.
 Bogár: Concertino II.
 Desportes: Introductions
 Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
 Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
 Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
 A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.
 Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
 Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc–kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
 A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas b–ig.
 Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
 A másfél oktávós, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála négy képlete
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes test– és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszer irodalmát a tanult anyag alapján
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájjizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fűvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fűvókával, hangszerrel,
- az előírt hangterjedelmen belül g₂–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,

- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
- skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Ismerje a tanuló

- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig.

Legyen képes

- az előírt hangterjedelemben belül (b2–ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
  - Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornynos: Szonatina nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
  - Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65., IV./1–53. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–29. (Leduc), nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel, Albinoni: F–dúr concerto I. tétel, Händel: B–dúr szonáta, Telemann: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
  - Egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab; Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
- A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups+studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Előkészítő gyakorlatok a trillához
Tripla nyelv előtanulmányok.
Kromatikus skálák
Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F-dúr Concerto
Esz-dúr Concerto
Barat: Fantázia
Haendel: c-moll Concerto
Vivaldi: d-moll Concerto I.–II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képletben
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A játszott darabok alapos ismerete.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
- A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
- Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
Purcell: B-dúr szonáta
Neruda: Esz-dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g-moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo

Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto

Követelmény

Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel.
Kamaramű szólamának előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 3 képletben
- Egy etűd
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

hangszeres és zenei ismeretek átadása

- a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
- a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
- a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
- skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e-moll Szonáta
Albinoni: C-dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetűd
Manfredini: B-dúr Concerto két trombitára

Követelmények

Skálák öt képlettel.

Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.

Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.

A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló közreműködésével

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
- A zenei kifejezés fejlesztése.

- A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
- Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
- A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + Studies

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Davidson: Napi gyakorlatok

Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.

Arban: Trombitaiskola

Hummel: Trombitaverseny I. tétel

Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel

Arutjunjan: Trombitaverseny

Hindemith: Szonáta I.

Valentino: Szonáta

Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára

Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes egy versenymű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.

Egy kamaramű szólamának eljátszására.

Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra. Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül. Skálák öt képlettel másfél oktávós rendszerben. Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok. A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése. A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete. A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Colin: Lip Flexibilities

Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Skálagyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Keller: Szonáta

Albinoni: F–dúr Concerto

Esz–dúr Concerto

Barat: Fantázia

Haendel: c–moll Concerto

Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel

Richter: Concerto I. tétel

Cimarosa: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.

Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszására.

A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk szonáta vagy versenymű két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem további bővítése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.

– Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.

– Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.

– A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.

– A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.

– A kamarazene, és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Skálagyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Purcell: B–dúr szonáta

Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.

Albinoni: g–moll trombitaverseny

Sahov: Scherzo

Bach: Passacaglia

Tartini: Largo és Allegro

Veracini: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.

Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk szonáta vagy koncert két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

9. évfolyam „B” Tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem növelése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.
- Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.
- Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.
- A zenei formálás tudatos alakítása.
- A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Advanced Daily Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Hármashangzat és négyeshangzat tanulmányok

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.

Corelli: e–moll Szonáta

Albinoni: C–dúr Concerto

Hidas: Concerto no.2

Bozza: Capriccio

Gedike: Koncertetűd

Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Charlier: Solo de Concours

Haydn: Trombitaverseny I.–II.–III.

Hummel: Trombitaverseny I.–II.

Telemann: Asz–dúr Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses előadására.

Skálák öt képletben.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.

A játszott előadási darabok alapos ismerete.

Az előadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk vagy klasszikus szonáta vagy versenymű két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.

– Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az előző években megszokott módon.

– Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.

– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe kerülése.

– A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Etűdök

Tartini: B–dúr Concerto
Enescu: Legenda
Torelli: D–dúr Concerto
Purcell. D–dúr szonáta
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta
Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és előadni a szintjén lévő előadási darabokat.
Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait.
Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elő etűdöket, szóló és kamarazene darabokat.
Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszínt tudja a tripla és a dupla nyelv technikát.
Rendelkezzen a szintjének megfelelő állóképességgel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk vagy klasszikus szonáta, vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló rendelkezék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Ismerje a tanuló

- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dūr és moll skálát a kétoktávós rendszerben, 6 képlettel.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
  - Egy etűd; Clodomir: *Petits exercices* (Leduc) 22–70., Clodomir: *Etűdök* (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: *Trombitaiskola* (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
  - Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: *Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto*, Barat: *Fantázia* (Leduc), Gedicke: *Koncertetűd*; kamaraművek: Borst: *Trombitaduók* (EMB 6870), Mező Imre: *Variációk* (EMB 4687), Clodomir: *Six petits duo* és *Six duo faciles*, Reschofsky: *Trió* (EMB 6819), Farkas Ferenc: *Régi magyar táncok* nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
  - Egy etűd; Clodomir: *Petits exercices* (Leduc) 22–70., Clodomir: *Etűdök* (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: *Trombitaiskola* (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: *Six duo Faciles*, Scheidt: *Brass: Quintets I–II.*, nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: *Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto*, Corelli: *e–moll szonáta*, Purcell: *B–dúr szonáta*, Vivaldi: *d–moll concerto* nehézségi szintjén.
  - Egy más stílusú előadási darab Bozza: *Capricco* (Leduc) nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).

Jól felhangolt zongora (pianínó).

Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány

Metronóm

Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör.

KÜRT

A kürttanítás célja feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befűvsmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A gyakorlatban felmérni a tanuló hangszeres képességét, zenei érzékét.
- Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatya Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fűvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test- és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Helyesen működő funkciók kialakítása:

- helyes légzés, szájtartás,
- a fúvóka helye az ajkakon,
- testtartás,
- hangszertartás.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test- és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Az előképzőben megalapozott funkciók továbbfejlesztése:

- helyes test- és hangszertartás,
  - szájtartás, a fúvóka helyének kialakítása,
  - a helyes légvezetés megalapozása,
  - a nyelvtechnika megalapozása,
  - a manuális technika megalapozása.
- Az intonációs készség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) (Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.

Portato hangindítás.

Az ujj-, nyelv- és légzésvezetés-technika összehangolása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy hangsor – a meglévő hangterjedelem eljátszása negyed és nyolcad értékekben, nyelvvel és legato,
- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Helyes test- és hangszertartás.

- A helyes légyvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Skálák játszása a meglévő hangterjedelmen belül Dúr és összhangzatos moll
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Felhasználható irodalom

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) Hresztomatya Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (válogatva) (IMC New York),

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatya Muzgisz, (Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy kantiléna kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A helyes légyvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll
- Skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, különböző skálaképletekkel,
- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két gyakorlat (különböző karakterű szemelvények,
- Egy előadási darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr, és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, különböző skálaképletekkel
- Egy kantiléna
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

A hangszerkezelés fejlesztése

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.

- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz és d kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal –,darab– ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála skálaképletekkel
- Egy kantiléna
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene(zongorakísérettel

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz, d, és c kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal –,darab– , etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, ((Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás esz-és d kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála skálaképletekkel,

– Egy kantiléna,

– Két különböző karakterű gyakorlat,

– Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Helyes test- és hangszertartás.

– A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.

– Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.

– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.

– Dúr, és összhangzatos moll skálák, különböző skálaképletekkel.

– Az intonációs készség fejlesztése.

– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollár – Uszov: Kürtiskola Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York),

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.

Portato, tenuto hangindítás.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantiléna kotta nélkül,

– Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,

– Egy lassú és egy gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.

- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)
 Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
 Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)
 Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
 Kling: Kürtiskola (IMC New York)
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
 Széles dinamikai skála alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Kifejező, szép kúrthang kialakítása
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)
 Szilágyi: Hangpalota
 Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)
 Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
 H.Kling: Kürtiskola IMC New York)
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel (az egyik kortárszene legyen), melyeket kotta nélkül (kivéve kortárszene), zongorakísérettel kell előadni.

5 évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Kifejező szép kúrthang kialakítása
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz és d kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal –,darab– ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, (Muzika Moszkva)

Sollar–Usov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni.

6 évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.

- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz, d, és c kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O.Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás esz-és d kürtben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy darab, vagy tétel előadására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak:

- egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvél és kötve, negyed és nyolcad értékekben),
- egy kantiléna,
- két etűd,
- egy előadási darab – ajánlott: J.Skroup: B–dúr koncert (rövid kadenciával), L.v.Beethoven: Románc, J.Concone: Téma és variáció, vagy ehhez hasonló nehézségű darab – előadására kotta nélkül

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. (EMB13370) nehézségi szintjén.
  - Két különböző karakterű etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. (EMB13370) nehézségi szintjén. Az egyik etűd helyett lehet kamaramű is Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G.F.Händel: Sándor–ünnep nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; J. Mattheson: Ária, A.J.Varlamov: Orosz népdal, J.A.Hasse: Két tánc, G.F.Händel: Bourrée (Z6902), Mező I: Tánc, F.Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.
  - Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. (EMB13370). nehézségi szintjén.
  - Két etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. (EMB13370). nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is.
  - Egy előadási darab; L.v.Beethoven: Románc, J.Loeillet: Szonáta, J.S.kroup: B–dúr koncert, A.Frehse: Andante, Székely: Szonatina II–III. tétel (EMB5990) nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján, ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megőrzése.
- A zenei műveltség megőrzése, bővítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.

Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Kofron: Etűdök

Ónozó: Kürtiskola I–II.

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.

Macello: a–moll szonáta

Grieg: Tavasz

Mozart: Larghetto

Schubert: Ave Maria

Franz Danzi: Esz–dúr szonáta

Bach: Air

Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Követelmény

Játék szép kürthangon.

Különböző hangindítások.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás (esz, d, c).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.

- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Nyilvános szereplés félévente egy alkalommal.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
 Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Loeillet: Szonáta
 Wagner: Walter dala
 Vlaszov: Melódia
 Händel: Largetto
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 Saint–Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Maxim Alfonz: Eűdök II.
 Franz Strauss: Notturmo
 Dvoral: X. szláv tánc
 Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény

Játék szép kűrhangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
 Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
 A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
 A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
 Kifejező szép kűrhang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
 Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
 Társas zenélés.
 Zenekari szólamismeret.
 Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
 Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
 Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
 Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Bozza: En Irlande
 Mendelssohn: Tavaszi dal
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Saint–Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Canilenák
 Franz Strauss: Koncert
 B.Kroll: Laudatio
 Lorenz: Elegia
 J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
 Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)

Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Glazunov: Álom
 Pergolesi: Siciliana
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
 S. R. Mercadante: Concerto
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Koetsier. Romance
 Saint– Saens : Koncert
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
 Mozart: Kürtkvintett
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Cantilénák
 R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
 R. Strauss: Andante
 F. Strauss: Téma és variációk
 Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (minden transzpozíció).

Az év végi vizsgaajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése
- A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Ónozó: Kürtiskola I–II.
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Macello: a–moll szonáta
Grieg: Tavasz
Mozart: Larghetto
Schubert: Ave Maria
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
Bach: Air
Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kifejező szép kúrthang
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

- a különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- a művek harmóniai és formai elemzése
- a zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- a tanulót a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattýú
Saint–Saens: Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Etűdök II.

Franz Strauss: Notturmo
Dvorak: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
Játék szép kúrthangon.
Különböző hangindítások.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- A tanulót a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavasz dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint–Saens : Koncert
Matis: Koncert

Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény
Játék szép kúrthangon.
Különböző hangindítások.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
– Kifejező szép kúrthang
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
– Társas zenélés.
– Zenekari szólamismeret.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)
– A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
– A művek harmóniai és formai elemzése
– A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
– A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag
Kling: Etűdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Koetsier. Romance
Saint– Saens : Koncert
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2

Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F., Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
Különböző hangindítások.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Egy kantiléna,
Egy gyakorlat,
Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszer múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- C–g2 hangterjedelemben kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon,
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,
- koncentrációképességgel,
- lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- F–c3 között kiegyenlítetten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
- az ajaktrilla megvalósítására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna transzponálása Esz–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén.
  - Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf), Händel: Ária, Skroup: B–dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álmom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina (EMB 5990 kötetben), Szervánszky: Kis szvit (EMB 5990 kötetben) nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Transzponálás Esz–, vagy D–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/136., II/187. nehézségi szintjén.
  - Egy etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén.
  - Egy kamaramű; Mozart–kürtduók (Hofmeister), Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok – fűvösötös (EMB 14056) – nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel; Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, jó minőségű hangszer és tartozék.

Jól felhangolt zongora (pianínó).

Legalább 2 db kottatartó.

Metronóm.

HARSONA–TENORKÜRT–BARITONKÜRT

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt–tanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezd a mélyrézfűvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befűvősmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes kartechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
- fűvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
- csak fűvókával,
- hangszerrel,
- mindezek ellenőrzése fűvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
- Az előforduló hangok fogásai.
- A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás kialakítása ajakregzés és fűvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC (ajak– és fűvókagyakorlatok)

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
Gyerekdalok, népdalok

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütemek.
- Az előforduló hangok fogásai.
- A helyes test- és hangszer tartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájartás kialakítása ajakrengés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrengéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.

Steiner: Bariton ABC

Steiner: Harsona ABC

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a félkotta mellett.
- A módosítójelek.
- A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.
- Az előforduló hangok fogásai.
- Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
- Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
- A helyes test- és hangszer tartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Bariton ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner: Bariton ABC-ből válogatva

Perényi Péter: 347 etűd-ből válogatva

Krumpfer: Trompeten schule für anfangen-ből válogatva

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Colin: Modern Method for Trombon

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)

Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalussy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Követelmény

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.

Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
- A 3/8-os, 6/8-os, ütem és alla breve.
- Ritmusképlet: a triola és a 6/8-os ütem különböző képletei.
- A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
- Dinamika: a pianótól a fortéig.
- Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
- Hangterjedelem: G–d’–ig.

- Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka- és hangképző gyakorlatokon keresztül.
- A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak- és fúvóka gyakorlatok)
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
 Colin: Kötés gyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
 Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
 Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
 Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
 Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8-os, 12/8-os ütem.
- Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két-háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart- és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak- és fúvóka gyakorlatok)
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
 Colin: Kötés gyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
  - Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
  - Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
  - Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
  - A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
  - A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
  - Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
Clodomier: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően

Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Arban: Skálagyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók

Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Purcell: Szvit
 Diabelli: Sonatina

Követelmény
 Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 – Egy skála,
 – Két gyakorlat,
 – Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
 Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
 – Ütemfajták: váltakozó ütemek.
 – Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
 – Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
 – Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
 – A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
 – A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
 – Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Steiner: Harsona ABC
 Arban: Vollständige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Borst: Skálagyakorlatok trombitára
 Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I–II
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Ujfalussy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Makovecz: Válogatott etűdök I.
 Arban: gyakorlatok válogatva
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalussy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita–
 Előadási darabok gordonkára I,
 Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Diabelli: Szonatina
 Händel: B–dúr sonata

Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
 Purcell: Szvit
 Telemann: F–dúr sonata
 Fitzgerald: Angol szvit
 Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

- Egy skála
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

A tanulók legkorábban az „A” tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B” tagozatra.

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
- A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
- Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
- A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
- Dinamika: a pianótól a fortéig.
- Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok kotta nélkül.
- Hangterjedelem: G– d’–ig.
- Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fűvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
- A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakiséretes darabokból)
 Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfűvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfűvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)

Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8-os, 12/8-os ütem.
- Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvosokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.
Kvint– és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni.
- Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC

Lubik: Kantilénák

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra

Sztán: Repertoire – Trombita,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Steiner: Repertoire – Rézfúvók

Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)

Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)

Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.

A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terckötések.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Arban: Skálagyakorlatok

Clodomir: Petits Exercices.

Robert Müller: Technische studien I.

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Arban: gyakorlatok válogatva

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Előadási darabok gordonkára I

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II

Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II

Steiner: Repertoire Rézfúvók

Sugár: Dal és tánc

Hasse: Két tánc

Purcell: Szvit

Diabelli: Sonatina

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.

Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.

A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terckötések.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Borst: Skálagyakorlatok trombitára
 Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I–II
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Makovecz: Válogatott etűdök I.
 Arban: gyakorlatok válogatva
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita–
 Előadási darabok gordonkára I,
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Diabelli: Szonatina
 Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
 Telemann: F-dúr sonata
 Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
 Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
 A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terc-kötések.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzéssel; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentráloképességgel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolokakezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjen játékában a tiszta intonációra,

- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszerait,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
  - két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat
  - egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).
- Legyen képes
- a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
  - az állóképesség növelésére
  - árnyaltabb zenei megformálásra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–tenorkürt–baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

„A” tagozat

- Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
  - Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
- Az etűd kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet).
  - Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Ária 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára c. gyűjteményből (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6 szonáta gordonkára és basso continuóra c. kötetből (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
- Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.

– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) Clodomir: Etűdök I–II. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114), J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31. G.Giordani: Arietta 33., G.B.Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A” tagozat

– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etűd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
- Díszítések és trillák.
- Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
- Gyors táncételek karakterisztikus megoldása.
- Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.

- Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
- A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Kötésgyakorlatok

Arban: Gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Etűdök I–II.

Arban: Ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök I

Müller: Technikai gyakorlatok II–III.

Couillaud: 20 etűd

Marcello: Szonáták

Paudert: Berühmte Arien

Kurpiński: Kavatina

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientale

Händel: Hallei szonáta

Teleman: B–dúr szonáta

Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat-felbontásokkal.

Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.

Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Két oktávós skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat-felbontások

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök

Bordogni: Vocalises
Müller: Technikai etűdök III
Blazevich: Etűdök harsonára
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására. Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.

A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.

A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befűvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok

Arban: Skálatanulmányok

Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone

Müller: Technikai etűdök III

Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III

Couillaud: 20 etűd

Vobaron: Etűdök I–II.

Clodomier: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.

Corelli: Szonáták

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

A trombita- és harsonairodalom szólóművei

Követelmény

Díszítések.

Tripla- és/vagy duplanyelv előkészítés.

Rövid előke, dupla előke.

Trilla előkével, utókéval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam, „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
- A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
- A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befűvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok

Arban: Skálatanulmányok

Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone

Müller: Technikai etűdök III

Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III

Couillaud: 20 etűd

Vobaron: Etűdök I–II.

Clodomier: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.

Corelli: Szonáták

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

Díszítések.

Tripla és duplanyelv gyakorlatok.

Rövid előke, dupla előke.

Trilla előkével, utókéval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
- Díszítések és trillák.
- Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
- Gyors táncételek karakterisztikus megoldása.

- Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
- A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Kötésgyakorlatok

Arban: Gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Clodomir: Etűdök I–II.

Arban: Rítmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök I

Müller: Technikai gyakorlatok II–III.

Couillaud: 20 etűd

Marcello: Szonáták

Paudert: Berühmte Arien

Kurpiński: Kavatina

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientale

Händel: Hallei szonáta

Teleman: B–dúr szonáta

Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat-felbontásokkal.

Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.

Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Egyszerű díszítések és trillák.

Kvint-, kvart- és tercskötések összekapcsolása, oktávkötések.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat-felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,
- Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kétoktávós skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsseptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
 Clodomir: Etűdök II.
 Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Makovecz: Válogatott Etűdök
 Bordogni: Vocalises
 Müller: Technikai etűdök III
 Blazevich: Etűdök harsonára
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására. Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben. Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra.
 A kétoktávós ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
- Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelemben keresztül.
- Skálák két oktávós hangterjedelemben.
- Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
- A tanuló eddigi megszerzett tudását elsősorban a társas zenélés különböző formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Slokar: Hangképző gyakorlatok
 Rolf Quinque: ASA method
 Stamp: Warm Ups
 Colin: Warm Ups
 Maggio: Befűvási gyakorlatok
 Colin: Skálatanulmányok
 Arban: Skálatanulmányok
 Arban: Famous Method for Trombone
 Colin: Modern Method for Trombone
 Müller: Technikai etűdök III
 Kopprasch: Technikai etűdök I–II
 Bordogni: Vocalises
 Lafosse: Complete Method III
 Couillaud: 20 etűd
 Vobaron: Etűdök I–II.
 Clodomir: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III–IV.
Böhme: Etűdök
Brandt: Etűdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla- és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Technikai virtuozitás
– A tenor- és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befűvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III–IV.
Böhme: Etűdök
Brandt: Etűdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókéval.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen különböző

- díszítéseket,
- trillákat,
- előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer múltját, irodalmát,
- a kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- minden regiszterben kiművelt hang megszólaltatására,
- biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
- jó legato-technikára,
- dupla- és triplanyelv alkalmazására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28.

Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható); Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).

– Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.

– Két különböző karakterű zongorakiséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

– Egy etűd Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).

– Egy más stílusú előadási darab.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

– Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.

– Két különböző karakterű zongorakiséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel.

– Két etűd; (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) Kopprasch: Technikai etűdök 7–22. I füzet (Hofmeister), Perényi: 347 etűd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).

– Egy más stílusú előadási darab zongorakisérettel.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,

– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,

– intonáció,

– hangszerkezelés,

– artikulációk és díszítések alkalmazása,

– helyes ritmus és tempó,

– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,

– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Jó minőségű zongora, vagy pianínó.

Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.

Metronóm.

Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

A tubatanítás célja feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befűvés, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari-, kamarazenei- és szóló-irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
- a tananyagban keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befűvési mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
- társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását

- a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
- a szájjizomzatot

Előképző évfolyamok

A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.

A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A helyes szájartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása.

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása violin- és basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A helyes szájartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása.

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütem
- Az előjegyzések ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.

- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
- A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka-gyakorlatokkal.
- A hangindítás megalapozása.
- A nyelvtechnika megalapozása.
- A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
- A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodzsky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.

A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.

A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.

Hangterjedelem: D–a–ig.

Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
- A befűvés, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakreztetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola (10)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodzsky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.

Hangterjedelem C–b–ig.

A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.

A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játéka.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötések tartalmazó gyakorlatok tisztán interpretálására, előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
- A dúr és moll hangsorok 5variációval.
- Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
- Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4, 7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)
- Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
- A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
- A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1vonalas d–ig.

- A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
- A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játsszása.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játsszása.
- Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
- A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
- Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval.

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála legalább öt képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
- Az előadási darabok formai elemzése.
- A lapról olvasási készség fejlesztése.
- A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékaival).
- A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
- Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
- A hangterjedelem továbbfejlesztése.
- A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvótechnika birtoklása.
- A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
- A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
- A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
- Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
- Hangterjedelem bővítése.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitarított hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.

Magabiztos színpadi fellépés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A 3/8, 6/8, –os ütemek.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
- A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
- A befűvés, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.

- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.

Magabiztos színvonalú fellépés Az „A” tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légzéstechnika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)

Előadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzéssel, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
- A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
- Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
- Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4, 7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)
- Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).

A hangterjedelem bővítése.

- A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
- A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
- Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
- A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
- Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval,

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú előadása, kottahű tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
- Az előadási darabok formai elemzése.
- A lapról olvasási készség fejlesztése.
- A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékaival).
- A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
- Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
- A hangterjedelem továbbfejlesztése.

- A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
- A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.
- A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
- Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.

A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
- Hangterjedelem bővítése kontra.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Magabiztos színpadi fellépés.

A díszítés és a trilla játékának ismerete.

Fokozott tempójú skálázás.

A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, és azt legyen képes korrigálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
- a rokon rézfúvós hangszereket,
- a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
- különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
- a zenei mondanivaló megformálására
- az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
- a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
- a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
- az előadási darabok kotta nélküli játszására,
- a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
- a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
- a hangszer önálló behangolására,
- a hangszer szakszerű karbantartására.
- skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- az tanult anyagban előforduló hangterjedelemben belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála legalább három variációval.
  - Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.

- Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén.
  - Egy előadási darab; Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló- és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).

Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.

Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Lachman: 10 etűd (Hofmeister)

Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke)

Marcello: Szonáták

Vivaldi: szonáták

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.

Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: Etüdök (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különböző zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb előadási darabok stílusos, karakterisztikus előadása.

A skálagyakorlatok variációkkal bővített előadása.

Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló- és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).

Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.

Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Szólisztikus feladatok ellátása kamara-, szimfonikus-, illetve fúvós zenekarban.

Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.

A hang megszólaltatásában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének fokozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.

- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
 Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
 Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
 Gordon Jacob: Szvit tubára
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: szonáták

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
 A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
 Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
 A zenei díszítések eszköztárának bővítése;
 A dupla- és triplanyelv megalapozása;
 A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
- Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
- A zenei előadásmódok, tempójelzések, zenei műszavak bővebb ismerete;
- A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
 Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
 Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
 J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
 Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
 Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: Szonáták
 Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
 Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése.
A dupla- és triplanyelv használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül),
– Két különböző karakterű etűd,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a tanuló

- a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
- a tuba irodalmát,
- a zeneirodalom híres tubaszóólóit.

Legyen képes a tanuló

- a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
- a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítőten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
- az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
- a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
- tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
- az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló

- a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
- a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- helyes test- és hangszertartásra,
- a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
- a tanár útmutatásai alapján a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
- játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különböző módjait,
- árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),
- a tananyagban szereplő és előadott művekhez szükséges mértékű virtuozításra.

Tudjon kontra F és fl között

- kiegyenlítőten,
- különböző dinamikai árnyalatokkal,
- tiszta intonációval,
- megfelelő nyelvtechnikával játszani.
- ismerje az alapvető díszítéseket (trilla, mordent, előke),
- alapszinten a dupla- és tripla nyelv-technikát,
- ismerje fel alkalmazásának lehetőségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló művekben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála, legalább 3 képlettel,
  - Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
  - Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz
  - Egy gyakorlat; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291, 297
  - Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8., gyakorlatok nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta két tétele; B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén.
  - Egy, az előbbtől eltérő stílusú darab; Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer.

Jól hangolt zongora.

Egész alakot visszaadó tükör

Minimum 2 darab kottaállvány.

Metronóm

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérelőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulus.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszerű gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulás.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttlépés nélkül.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszerű gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola I. II.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.

Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.

Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)

- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávós F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Könnnyű kétszólamú darabok eljátszása.

Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).

Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dūr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játsszassuk a kétoktávós G–dūr skálát második fekvésben és a C–dūr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötések bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazzni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangzatok tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengek tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola III., IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).

Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsseptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prim és oktávhangolás tanítását tüveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Reneszánsz, barokk táncételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.

Terjedelmesebb etűd megtanulása.

Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.

- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola IV.– V.
 Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
 Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
 F. Sor Op. 31.–35.
 Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
 Aguado: Etűdök I.
 Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
 Kovács: Könnyű darabok gitártanulóknak
 Brouwer: Etűdök VI.–X.
 Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb tételek.
 A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
 Klasszikus táncművek (pld. Sor Walzerek) előadása.
 Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök
 Carcassi Etűdök op. 60
 Giuliani: Etűdök
 Nagy E. – Mosóczy M.:Gitáriskola V.
 Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
 Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
 Régi spanyol muzsika
 Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
 Bartók – Szendrey: Gyermeknek

Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
Brouwer: Etűdök VI.–X.
Faragó: Musica Ficta
Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8-os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávos G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játsszassunk kettős- és hármasfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II.–IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).
A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.
A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsseptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávós C–dúr skálát, játszassuk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókát.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré–t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio–játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Barokk és klasszikus táncművek díszítése.

Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávós E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
Repertoire gitárra (EMB Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Aguado: Etűdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök VI.–X.
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

Követelmények

Különböző fekvések használata etűdökben.
Klasszikus táncétel, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadásra.
Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézgyógyító és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök
Carcassi: Etűdök op. 60
Giuliani: Etűdök
Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika
Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Brouwer: Etűdök VI.–X.
Fragó: Musica Ficta

Követelmények

Játsszon a tanuló reneszánsz műveket.

Tudja előadni helyes tempóaránytal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.

Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.

Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.

Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée táncételei, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

- Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
  - Egy etűd,
  - Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
- Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fuga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
- Játsszunk kromatikuskálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
- Tanítsunk tercskálákat.
- Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag

- Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók
Giuliani: Etűdök
Legnani: Capricciók
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Dowland: Tánccok és Fantáziák
Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei
Bach: Lantművek (Sárközy) könnyebb tételei
Giuliani: Szonáta op. 15.
Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok
Tarrega: Mazurkák, Tango
A Musica per Chitarra Mertz kötetei
Könnyű koncertdarabok gitárra (Mosóczi–Nagy)
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Villa–Lobos: e–moll Prelúd
Brouwer: Etűdök XI–XV.
XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)
Kortárs szerzők (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)

Követelmények

- Különböző karakterű, nehezebb barokk táncművek előadása.
Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.
Nehézségi szint: Bach–szvit/partiták könnyebb táncművelei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelúdök.

- Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
  - Egy etűd,
  - Három különböző jellegű darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezzen a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképességgel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

– a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
– a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávós E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

– Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánssz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene; Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitár tanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B” tagozat

- 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.
- Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane
Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.
Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.
Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)
XX. századi / Kortárs zene; Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam“ A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek

Sor: Menüettek

Ponce: Prelűdök

Villa-Lobos: Prelűdök

Bartók-Szendrey: Gyermekeknek

Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam“ A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Sor: Etűdök Op. 29

Coste: Etűdök Op. 38.

Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.

Bach: Lantszvitek, csellósztvit-átiratok tételei.

Diabelli: Szonáták

Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.

Lauro: Vals-ok

Barrios kisebb művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló töbttételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,

– Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.

– A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.

– Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.

– Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök

Reneszánsz táncok és fantáziák

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tétélei

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk

Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai

Villa-Lobos: Choros

Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etűd,

– Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.

– Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

– Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatétélei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fűga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formán terén. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátátételt.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek

Sor: Menüettek

Ponce: Prelűdök

Villa-Lobos: Prelűdök

Bartók-Szendrey: Gyermekeknek

Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulókat a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok
Weiss: Passacaglia
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam “B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Luigi Biscaldi: Esercizi speciali di virtuosismo
Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tétélei.
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa-Lobos: Choros
Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.

Többtétéles szvit vagy szonáta megtanulására.

Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.

A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek, Lantszvittek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén

– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvittek (EMB 13184), csellósztvittek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tarrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno-Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelüdök, Choros nehézségi szintjén.

– Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszerzetartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,

- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy húrkészlet.

Metronóm.

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testrányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevéését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszer, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),

- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátévés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükrójáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L.: Zongora ABC

Papp L.: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)

Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések

Teőke M.: Egy-mással (Akkord)

Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.

A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.

Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.

A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L.: Zongora ABC

Papp L.: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések

Sári J.: Lépésről lépésre

Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)

Teőke M.: Egy–mással (Akkord)

Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),

- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnomámos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I., III.

Bartók: Mikrokozmosz II.

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Grecsanyinov: Gyermekalbum

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)

Könnyű szonatinák zongorára

Majkapar: Kis zongoradarabok

W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)

W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)

Schumann: Jugend Album

Teőke M.: Válogatott etűdök III.

Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Haydn: Deutsche Tänze

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczai)

Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)

Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempó tartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőek ismétlése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,

- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együtnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
 J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
 Bartók: Gyermekeknek I–III.
 Bartók: Mikrokozmosz II–III.
 Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
 Greccsanyinov: Gyermekalbum.
 Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
 Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
 Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
 Kodály: Gyermektáncok
 Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
 Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
 Majkapar: Kis zongoradarabok
 W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
 Schubert: Táncok
 Schumann: Jugend Album
 Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
 Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
 Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
 Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

Önállóan megtanult művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakiséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Csajkovszkij: Jugend Album
Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok
Könnnyű szonatina album
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)
Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármashangzat- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek II–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)

Czerny–Bertini: Etűdők zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Könnnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Variációk

W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Scarlatti: Klavierbüchlein

Scarlatti: Szonáták

Schumann: Jugend Album

Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)

Könnnyű négykezesek Couperin–tól Mozart–ig (Peters)

Meister für die Jugend (Peters)

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.

Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.

Zenei karakterek megoldása.

Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),

– Egy klasszikus szonatina tétel,

– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8–os, 6/8–os ütemek, felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két– és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:

- a pódiumképesség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igényű ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatsfelbontás és –megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.

Bartók: Mikrokozmosz I–II.

Bartók: Gyermekeknek I.

Borsody L.: Címkék

Bozay A.: Medáliák

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
 Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
 Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
 Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
 Kurtág Gy.: Játékok I–II.
 Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
 Papp L.: Első játékok a zongorán
 Papp L.: Meseképek
 Papp L.: Zongora ABC II.
 Régi táncok gyermekeknek
 Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
 Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)
 Teőke M.: Találkozások a zongoránál
 TeőkeM: Barátom a zongora
 Teőke M.: Válogatott etűdök II.
 Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
 Weiner: Magyar népi muzsika
 Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)
 Sári J.: Lépésről lépésre
 Szőnyi E.: Kis kamarazene
 Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
 Weiner: Három kis négykezes darab
 Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:

Folyamatos kottaolvasás.

A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushú megszólaltatása.

A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy karakterdarab,
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
- Egy népdal– vagy gyermekdal–feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igénnyel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti– és keringő–basszus,
- pedálhasználat (utánnomámos, együtnomámos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),

- négy- és hatkezes játék, zongorakiséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
 Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
 Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
 Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teóke M., EMB 1980)
 Bartók: Gyermekeknek I–III.
 Bartók: Mikrokozmosz II–III.
 Csajkovszkij: Gyermekalbum
 Greccsanyinov: Gyermekalbum
 Greccsanyinov: Gyöngyszemek
 Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
 Kadosa P.: Népdalszvit
 Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
 Könnyű szonatinák zongorára
 Kis zongoradarabok
 Majkapar: Prelüdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
 Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
 Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
 Schumann: Jugend Album
 Teóke M.: Válogatott etűdök
 Weiner: 20 könnyű zongoradarab
 Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
 Beethoven: Deutsche Tänze
 Diabelli: 6 szonatina
 Diabelli: Könnyű négykezesek
 Haydn: Deutsche Tänze
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
 Martin: École de Piano
 Mozart: Kontratáncok
 Mozart: 6 ländlerische Tänze
 Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
 Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
 Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
 Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:

Zongorázás könnyed folyamatossággal.
 A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
 Önállóan megtanult darabok.
 Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
 A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
 A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
 Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.
 Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:

- skálajáték 2–4 oktávon, kromatikusskála, hármashang- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek I–II.

Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

Bartók: 10 könnyű zongoradarab

Beethoven: Leichte Klavierstücke

Csajkovszkij: Jugend Album

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Grecsanyinov: Gyermekalbum

Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.

Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok

Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)

Könnyű szonatinák zongorára

Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Kis zongoradarabok

Mozart: Salzburger Tanzbüchlein

Prokofjev: Kindermusik

Schubert: Táncok

Schumann: Jugend Album

Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)

Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Válogatott etűdök

Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c

Durkó Zs.: Gyermekzene

Kocsár–művek (15 kis zongoradarab)

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)

Diabelli: Négykezes szonatinák

Dvořák: Második szláv tánc

Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.

Bach– vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:

- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina–tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:

- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsseptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)
- A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
- J. S. Bach: Kis fűgák
- Bartók: Gyermekeknek III–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V
- Chopin Mazurkák
- Couperin: 12 zongoradarab
- Czerny: Etűdök op. 821
- Czerny – Bertini: Etűdök
- Debussy: A kis néger
- Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Mendelssohn: Gyermekdarabok
- Mozart: 6 bécsi szonáta
- Scarlatti: Szonáták
- Schubert: Táncok (EMB)
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
- Ravel: Lúdanyó meséi
- Ravel: A Szép és a Szörny
- Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)
- Weiner: Lakodalmas

Követelmény

- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.
- Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.
- A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
- Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddigi ismeretek összefoglalása,
- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika

- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- Az agogika önálló alkalmazása,
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:

- Hajlékony dallamformálásra,
- Technikájának kiegyenlítetttségét ellenőrizni,
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
- A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)

Bartók: Gyermekeknek IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.

Chopin: Mazurkák

Chopin: Keringők

Czerny – Bertini: Etűdök zongorára

Czerny: A kézügyesség iskolája I.

Hacsaturján: Gyermek album

Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)

Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Mozart: 6 bécsi szonatina

Majkapar: Variációk

Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)

Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)

Debussy: Children's Corner (6056)

Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)

First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)

Sonatinen I–II. (A. Kemenes)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Chr. Bach: Duetti

Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)

Csajkovszkij–, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)

Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)

Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

Kottahú zongorázásra való törekvés,

Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,

– a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),

– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,

– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,

– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,

– tudatos, önálló gyakorlásra,

– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,

– a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,

– a zenei karakterek megvalósítására,

– a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),

– életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,

– az együttlézésre (négykezes, hatkezes, kézzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

– biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,

– adottságainak megfelelő zenei memóriával,

– képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

– a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes

– a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára

– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára

– tudatos, önálló gyakorlásra

– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék

– biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stíusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879)

13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165),

Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű

szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal)

Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csúrka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes

álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Multság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

– Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit–tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G–dúr Szonáta nehézségi szintjén.

– Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.

– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128,

Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése

- A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
- A barokk (német és francia) díszítések játéka,
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D–dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Beethoven: Écossaises

Schubert: Ländler

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze
 Debussy: Children's Corner
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Gyermekeknek I–IV.
 Bartók: Mikrokozmosz V–VI
 Bartók: Szonatina
 Bartók: Három rondó népi dallamokkal
 Kodály: Hét zongoradarab
 Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
 Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
 Huszár: Csillagszóró (Teóke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
 Bizet: Gyermekjátékok
 Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
 Debussy: Kis szvit
 Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Ismerje a főbb harmóniai elemeket.

A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.

A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk szvit ismerete,
- A díszítések stílushű alkalmazása,
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
- A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése

- Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
- A gyorsaság fejlesztése,
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Händel: Suiten (Peters)

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D–dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)

Schubert: Ländler–ek, écosseise–ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)

Dohnányi: Induló

Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teóke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánc (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény

A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika

- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvit
Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringők
Liszt: Etüdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Grieg–művek: Lírikus darabok
Debussy: Preludes I–II.
Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
Mikrokozmosz V–VI.
Bartók: Négy sirató ének
Kodály: 7 zongoradarab
Lutosławski: Bukoliki
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfá (Kováts G., EMB)
Lutosławski: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény

Helyes pedálozás.
A művek értelmes előadása.
A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.
A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése

- A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
- A romantikus szólamvezetés,
- Parlando, rubato deklamációja,
- Modális hangsorok ismerete.
- A barokk szvit tételeket,
- Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Novelletten op. 21

Chopin: Mazurkák

Chopin: Prelűdök

Liszt: Consolations

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Debussy: Preludes I–II.

Bartók: Mikrokozmosz V–VI.

Bartók: Kolindák I.

Kodály: 7 zongoradarab

Lutosławski: Bukoliki

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény

Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.

Érzékeny zenei kíséret kialakítása.

A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.

Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- Árnnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
- Skálajáték különféle módozatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écosseise–ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children’s Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écosseise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
A polifon hallás érzékenysége.
A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek és hangszerkezelés, technika
– Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
– Játszott művek elemzése,
– Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
– Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromptus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák I
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI

Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
– A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
– A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
– Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvit
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromptus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák I
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulóknak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékmódokat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézzel való megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrációképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezzen olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) táncjátékok nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
  - Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
  - Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
  - XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.

2 darab változtatható magasságú zongoraszék.

2 darab különböző magasságú zsámoly.

Metronóm.

MAGÁNÉNEK

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének-tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata

- adjon helyes alapot a tanulók hanggi adottságai és zenei képességei optimális kifejléséhez,
- felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a tanulókkal

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangszemélyt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előkészítő évfolyam

1. évfolyam

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.

Összetett, azaz mélylégzés.

A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény

A magyar népdalok stílusos éneklése.

4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
- Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
- A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
- A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés *sz, s* hangzókkal).
- A helyes artikuláció.
- A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
- Magán- és mássalhangzók.
- A helyes állajtás gyakorlása.
- Beszédtechnikai gyakorlatok.
- A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
- Tiszta intonáció.
- A rezonancia fejlesztésének megkezdése *m, n, ny, ng* hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsolatosan is.
- A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag

- Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
- Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
- Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
- Ránki: Fekete szőlő (EMB)
- Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
- Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
- Szép a páva (EMB)
- Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
- Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
- Magyar népzene (lemezantológia)
- Schola cantorum I–XI.
- Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
- Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)
- Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
- Váginé: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
- Molnár J.: Eufonetika
- Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
- Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
- Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
- Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
- Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény

- Könnyed, laza testtartás.
- A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
- A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
  - Egy műdal.
- A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- Lágy és pontos hangindítás.
- A laza szájnýtás, állejtés begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájás zönggyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:

Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)

Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)

Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény

Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.

Laza állejtés, lágy hangindítás.

Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.

Barokk és klasszikus stílus ismerete.

Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy népdal,

– Két különböző stílusú dal.

A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
- Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
- A rezonancia tudatos alkalmazása.
- A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
- A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
- Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei

Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)

Vaccari: Metodo pratico (Peters)

Lütgen: Kehlferigkeiten (Peters)

Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény

A levegő egyenletes áramoltatása.

Legato éneklés.

Szövegkiejtés továbbfejlesztése.

Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
  - Egy barokk vagy klasszikus dal,
  - Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.
- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- Díszítések, trilla–előkészítő gyakorlatok.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy magyar népdalfeldolgozás,
  - Egy barokk vagy klasszikus dal,
  - Egy romantikus dal,
  - Egy XX. századi magyar mű.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.
- Díszítések, trilla.
- A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:
Händel–áriák
Kodály: Négy dal (EMB)
Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény

- Az ajánlott anyag elvégzése
- A rezonanciák továbbfejlesztése
- Az önálló gyakorlás kialakítása
- A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
- A recitativo éneklés
- A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi magyar mű,
  - Egy romantikus dal,
  - Egy szabadon választott dal,
  - Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag főlényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag

R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera- és oratórium-albumok

Követelmény

- Az ajánlott anyag elvégzése.
- Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
- A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
  - Egy romantikus vagy későromantikus dal,
  - Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
  - Egy XX. századi mű.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- Lágy és pontos hangindítás.
- A laza szájnnyitás, álléjtés begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájias zönggyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.
- A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
- A zenei memória fejlesztése.

Követelmény

A zenei memória fejlesztése.
A rezonancia fejlesztésének alapjai.
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza álléjtás, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy népdal,
– Két különböző stílusú műdal,
– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora–) kísérettel ellátott mű.
A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

– A légzőkapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
– Egyszerűbb díszítő elemek, trilla–előkészítő gyakorlatok.
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegészítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
– Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo pratico (Peters)
Lütgen: Khehfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)
Gluck: Lieder
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Váginé: Dalgyűjtemény II–III. (Tankönyvkiadó)
Kodály: Énekszó
Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény

A hangterjedelem növelése.
A rezonancia tudatos alkalmazása.
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.

Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
 Zenei és szöveghangsúlyok.
 Rezonancia fejlesztése.
 Hangterjedelem növelése.
 Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
- Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
- Egy szabadon választott mű,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.
- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb díszítési gyakorlatok.
- A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
- A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
- Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
- Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcanto egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
- A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)

Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevskij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei

Händel–áriák (Peters)

Ária–albumok (EMB, Peters)

Követelmény

A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.

Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.

Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.

A vokálisok színbeli kiegyenlítése.

Staccato éneklés.

A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.

Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
- Egy barokk vagy klasszikus dal,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy szabadon választott opera– vagy oratórium–ária,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.
- Díszítések, trilla.
- Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
- Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
- A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
- Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag

Kodály: A magyar népzene I–XI. (nehezebb darabok) (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Liszt–dalkötetek (EMB)

Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény

Díszítések, trillák, könnyebb futamok.

Az állóképesség fokozása.

A rezonanciák továbbfejlesztése.

Az önálló gyakorlás kialakítása.

A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.

A recitativo éneklés.

A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
- Egy oratórium– vagy kantátaária,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B” tagozat

*Fejlesztési feladatok**Készségfejlesztés*

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
- Bonyolultabb koloratúra–gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
- A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
- A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:

Kodály: Öt dal (EMB)

Kodály: Megkéssett melódiák

Bartók: Öt dal op. 15, op.16

Az ifjú Bartók (EMB)

Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai

Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai

Oratórium– és kantáta–kötetek

Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény

A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.
 A hangterjedelem teljes kiépítése.
 Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
 Az éneklés teljes önkontrollja.
 Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
 A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző stílusú mű,
 – Egy ária,
 – Egy kamaramű.
 A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.
 A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje
 – az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
 – a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
 – a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
 – a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
 – könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmi szerinti hangot adni,
 – tisztán intonálni,
 – hangfajának hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
 – bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
 – érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
 – összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
 – értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
 – zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
 – helyes hangszemély kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

– megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
 – jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

– koloratúra-gyakorlatok, és díszítő elemek,
 – a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
 – a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

– Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
 – Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
 – Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Magánének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: *minimum 15 perc*

*A vizsga tartalma**„A” tagozat*

– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
 – Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II. (EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
 – Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelsohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
 A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

– Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
 – Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909), V (EMB 3118), VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
 – Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbavesztett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288), Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
 – Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.
 A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól felhangolt zongora vagy pianínó.

Metronóm.

Teljes alakot visszaadó tükör.

27.2. Kötelező tárgy

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézs tanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézs tanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézs tanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társzművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Jár a baba
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékokország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.

– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.

– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.

– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.

– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).

– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.

– 2/4-es ütem.

– a 3/4-es lüktetés megéreztetése.

– Szövegek ritmusának megéreztetése.

– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.

– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.

– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.

- Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmracsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játéksország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütem súlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prim, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.

- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemek megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).

- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (col).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)

Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés- és nevekképpel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és molllok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A⁵V^A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközők, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és abcés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A⁵V^A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdulás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközőkön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlendo, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pillétánc I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerai.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármasi Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffy István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
 Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
 Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
 A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
 Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
 Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
 Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
 Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
 Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.

- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetek
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.

Romantikus dalok, karakterdarabok.

A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.

Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.

Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2 –es ütemekben.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

– pentaton hangsorokat.

– tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,

– ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

– tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,

– ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsseptim–hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,

– két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamaikat hallás után kiegészíteni..

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

– a magyar népzene stílusjegyeit,

– a periódus fogalmát,

– a kis formákat,

– a triós formát,

– a klasszikus szonátaformát,

– a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat–ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négyesoros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon 5 népdalt előadni,

– ismerje azok legfontosabb jellemzőit;

– tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása

– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)

– zenetörténeti tájékozottság

– stílusismeret

– formai ismeretek

– tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

27.3. Kötelezően választható tárgyak

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag–részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok

- a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
- Az eddig tanult zenei ismeretek stíláriális összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
- A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:

- A zenei élményanyaggyűjtés.
- A zenei nyitottság kialakítása.
- A tudatos zenehallgatásra nevelés.
- Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.
- A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.
- A muzsikálási–éneklési kedv állandó „ébredés”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.
- A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.
- Zenetörténeti tájékozottság.
- A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.
- A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.
- Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.
- A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.
- A hangszertanulás segítése.
- A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.
- A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.
- A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömeivel.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása

- A zenei alpműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
- A zenei élményanyag bővítése.
- Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
- A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- Az énekelt és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép illetve hallás alapján.
- A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
- A periódus belső és külső bővülésének megfigyeltetése.
- A funkciók váltakozásának megfigyeltetése, éneklése.

- Az eddigi funkciós tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.
  - A kísérőszólamok funkciós hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
  - Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekben.
  - Álzárlat.
  - Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
  - A szonátaforma tematikus anyagainak megfigyelése, felismerése.
  - A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
  - A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
  - A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
  - A szimfóniatételek rendezési elvei.
  - Az opera zenei részei (felépítése).
  - A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
  - Tercrokonság.
- Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével.)
  - Kánonok, két- vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
  - A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
  - A klasszikus formák ismétlődő rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés

- A csoport képességei szerint:
dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,
dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam–osztinató,
funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- A kvintkör ismerete.
- Hangközök, hangzatok.
- Hangnemi rokonságok.
- Opusz.
- Alteráció és vezetőhang.
- Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
- Coda. Attacca.
- Rondó. Téma. Epizód.
- A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
- A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
- A verbunkos.
- A romantikus opera.
- A szimfonikus költemény.
- Tercrokonság.
- Verbunkos.
- Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Tájékozódás a zenetörténelmi és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag

Klasszikus művek: J.Haydn, W.A.Mozart, L.v.Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.

Egy Mozart–opera megismerése.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F.Schubert művészetéből).

Klasszikus vagy romantikus versenymű feldolgozása.

A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
 Németh –Nógrádi –Puster: Szolfézs antológia
 Agócsy László – Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Agócsy László: Szolfézs középfok
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 romantikus egyneműkar
 Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága –Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai (sorozat):
 Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
 Ch. Rosen: A klasszikus stílus
 S. Hughes: Mozart operakalauz
 Kárpáti J. –Kroó Gy: Mozart operái
 Szabolcsi Bence: A zene története
 Dobák Pál: A romantikus zene története
 Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II: (kottás)
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 zenei témát emlékezetből.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).
 Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.
 Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
- Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
- A barokk zene alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsősorban magyar szerzők műveivel.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
- A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a művek elemzése alapján.

- Barokk harmóniamenetek.
- A polifónia.
- Barokk műformák megismertetése.
- Színpadai betétdalok, kórustételek.
- A barokk opera.
- A versenymű felépítése.
- A szvit táncételei.
- A prelúdium és fúga.
- Az oratórium.
- A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
- A XX. század komponálási technikái.
- Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
- Reihe.
- A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta–részletek hangszerkísérettel, kánonok, két– és többszólamú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Néhány XX. századi mű(műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés

- Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus– ritmushoz dallam– osztinató.
- Dallamokhoz funkciójelző kísérőszólam.
- A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
- A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
- Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig,
- Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
- Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
- A különböző zenetörténelmi korok stílusjegyei és műfajai.
- Tájékozódás időrendben.
- Gregorián zene.
- Madrigál, motetta, mise.
- Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
- Szvit. Barokk táncételek.
- Prelúdium, fúga.
- Concertálás, concerto, concerto grosso.
- Cembalo, Fortepiano. Continuo.
- A XX. századi zenekar hangszerei.
- Folklorizmus, neoklasszicizmus.
- Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
- Aranymetszés.
- Tempó– és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag

Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.

A barokk zene jellegzetes műfajai.

XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.

Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:

- J. S. Bach: a–moll hegedűverseny,
- J. S. Bach: Kantáta részletek, passio részletek,
- J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
- G. F. Händel: oratóriumrészletek.
- H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.
- Olasz és francia barokk szerzők művei.

Bartók Béla: Concerto,
 Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
 B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
 Németh –Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
 Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV)
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
 Szabolcsi Bence: A zenetörténete
 Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
 Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Kroó György: Bartók kalauz
 Kroó György: Bartók színpadi művei
 Breuer János Kodály kalauz
 Eősze László: Kodály Zoltán
 Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
 J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
 Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
 A zenehallgatási anyag partitúrái és szövegek könyvek.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszerezen megszólaltatni.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit

- a gregorián dallamokat,
- a reneszánsz kórusműveket,
- a barokk szvitet,
- a preludiumot és fűgát,
- az oratóriumot.

Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.

Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.

Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat,
- a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
- a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje

- a hangközöket;
- a hangközfördítés elvét.
- a hármashangzatokat és fordításait;
- a dúr- és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat,
- a fő- és mellékhármashangzatokat,
- a dominánsseptim- és a szűkített septimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig),
- a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit – (I– IV– V fok).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.
- a funkciók,
- az alterációk szerepét.
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort.

Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:

- a reneszánsz kórusműveket és táncokat,
- a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, opera),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
- a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
- Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
- napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.

- A hangnemi rokonságok felsorolása,
- Hármashangzat–fordítások felismerése kottaképről,
- Zárletelemzés kottakép alapján,

– Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése
W.A.Mozart : C–dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő– és átmenőhangok), L.v.Beethoven: Német tánc (C–dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek

2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások rendezése korok szerint
Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társművészeti alkotás köréből.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. (saját hangszerkíséret nem kötelező.)

A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

A vizsgáló ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.

A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;

– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,

– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

– zenetörténeti tájékozottság,

– stílusismeret,

– formai ismeretek,

– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Élményanyag bővítése a zenei alapműveltség kialakításához.

– A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.

– Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.

– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

– Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

– A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.

– A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.

– A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.

– A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).

– A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

– A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.

– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

- A modális hangsorok teljeskörű megismerése– éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
- Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
- Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
- Kánonok éneklése.
- Kánonokból partitúra készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
- Rövid ritmus– és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
- Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
- A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
- Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
- Mixturák éneklése.
- A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
- Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
- Egy–egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
- Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Táncok a zenében

- Az előző években megismert táncok jellemzőinek átisméltése.
- Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
- Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
- Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C. Debussy, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Joplin műveiből).
- A harmóniak szerepének megfigyelése.
- Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” – „könnyű zene” – jazzművészet.
- A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
- Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- orgánum énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
- hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
- gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
- homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
- népének és harmonizációja (a choral J.S. Bach művészetében)
- fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,
- duett, tercett, kvartett H. Purcelltől G. Verdi–ig
- kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon–tól a XX. századi kánonokig,
- kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2.a) témakör Táncok a zenében

- Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
- A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J. Haydn, W.A. Mozart, Sz. Prokofjev).
- A romantikus kisformák (F. Chopin).
- A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiai, Erkel Ferenc operái),
- A jazz elemei, ragtime, cake–walk (C. Debussy, I. Sztravinszkij művei)

b) szvit és rondó

- Barokk szvittek (J.S. Bach, G. F. Händel, F. Couperin),
- Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
- Rondók, szvittek a romantikából és a XX.sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő-romantika és XX. század I.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
 Németh–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia
 Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
 Agócsy László Bach olvasókönyv
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
 Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
 H. Brown: A reneszánsz zenéje
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár
 J.S.Bach: Négyzólamú korálok
 Gyórfi István: Korálelemzések
 Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II.(kottás)
 Kroó György: A hét zeneműve
 Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
 Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.
 Tudjon énekléssel illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.
 Ismerjen a meghallgatott művekből 5–10 jellegzetes témát.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.
 Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
 Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társzenei alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alapkultúra bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– képességfejlesztés

- A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.

- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

A mise és requiem

- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és zárlatainak megfigyelése, megszólaltatása.
- Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stílári és történelmi háttere.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.
- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése, az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- A barokk variációk.
- A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
- A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlő rendszerezése (a szonáta-, a variációs-, a rondó- és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
- A variálás megismerése– variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia).
- Maggiore, minore).
- A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
- A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése– (történelmi áttekintése).
- A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
- A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa– felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
- A romantikus karakterdarabok zenei kifejező eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
- Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
- Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
- Témák megszólaltatása.
- A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
- Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

a) A mise és requiem

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- Gregorián misék
- A Dies irae dallam és feldolgozásai (H.Berlioz, Liszt Ferenc, L.Dallapicolla)
- A cantus firmus szerepe (részletek G.Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P.Palesztrina műveiből)
- Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A.Mozart, F.Schubert, Liszt Ferenc, I.Sztravinszkij műveiből részletek,
- Requiemek: W.A.Mozart, H.Berlioz, G.Verdi, J.Brahms, I.Sztravinszkij, B.Britten,
- Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

– Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy–egy hangszer irodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres művek:

– Orgonaművek: fuga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),

– zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven szonáták,

– az etüd, prelúd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F.Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),

– a XX. sz. szóló zongorairodalma (C.Debussy, Bartók Béla, A.Schönberg, A. Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene

– a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A.Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F.Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J.Brahms Á–dúr hegedű–zongora szonáta–válogatva),

– a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O.Respighi: Dór kvartett, I.Sztravinszkij: A katona története (szvit), C.Debussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M.Ravel: a–moll zongorahármas, D.Milhaud: Brazíliera (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig

Gonda János: Jazz

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt–tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.

Ismerje a meghallgatott zeneművek egy–egy jellegzetes témáját.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.

Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított

ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei elemzési képesség kimunkálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

- Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismételése.
- Az anthem ismertetése.
- Az oratórikus művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitativo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
- A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
- Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
- A kifejező eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

- A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
- A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
- A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.
- A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
- Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismételése)
- A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
- A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia–concerto).
- A hangrendszerek, harmóniak kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
- A művek egy–egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerral.
- Harmóniai elemzés– (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag :

- A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J.S.Bach . Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagten... vagy Wachet auf...; G.F.Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis – c. művekből részletek.
- A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A.Mozart: Exsultate, Jubilate, L.van Beethoven: Karfantázia)
- Romantikus alkotások (F.Mendelssohn: Éliás, G.Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),

– XX. századi alkotások (A.Schönberg: Egy varsói menekült, I.Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A.Honegger: Johanna a máglyán, C.Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc: Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hősi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5 témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

– A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;
A.Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflöteverseny), J.S.Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a–moll hegedűverseny), G.F. Händel (F–dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny),
J. Haydn (Esz–dúr trombitaverseny, C–dúr gordonkaverseny), W.A.Mozart (Esz–dúr Sinfonia concertante, Á–dúr klarinétverseny, d–moll zongoraverseny, Á–dúr hegedűverseny, D–dúr fuvolaverseny) L.van Beethoven (Esz–dúr zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny)
R.Schumann (a–moll zongoraverseny), F.Chopin (e–moll zongoraverseny),
Liszt Ferenc (Esz–dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I.Csajkovszkij (b–moll zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny), A.Dvořák: h–moll gordonkaverseny,
M.Ravel (G–dúr zongoraverseny), I.Sztravinszkij („Baseli Concerto”), G.Gershwin (Kék rapszódia),
Sz.Prokofjev (Szimfónia–concerto), D.Sosztakovics (a–moll hegedűverseny), A.Hacsaturján (Zongoraverseny),
Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra),
Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfa-verseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV

Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.

Tudjon két áriát (ária–részletet), két korált énekléssel, éneklőtársakkal megszólaltatni.

Tudjon idézni a megismert művekből 8–10 témát.

Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zeneművet.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszerait, harmóniai fordulatait.

Tudja a megismert zeneszerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése.
- A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bővítése.
- Rendszerező ismétlés.
- A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag–képességfejlesztés

- A zenei készségek fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A megismert műfajok áttekintő ismétlése.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

a) dal, dalciklus,

b) opera, zenedráma, balett

- A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
- A dal műfajának kialakulása.
- A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
- A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
- A kísérő szólam dramaturgiai jelentősége.
- A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
- Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
- Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
- A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül– megfigyelés, éneklés.
- Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.

- A dalok szövege, prozódiaja.(Utalás az irodalmi alkotásokra).
- A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
- A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismétlése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.

- Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.

- A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
- A ritmus, dallam megfigyelése– szimmetria, aszimmetria.
- A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
- A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok

- Az alapfokon tanult szonáta–, rondó– és variációs forma ismétlése.
- A szonátarondó. A scherzo tétel.
- A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
- A stílári és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
- Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
- A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.

- Visszautalás a klasszicizmusra– a neoklasszicizmus.

- A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
- A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
- Humor a zenében.
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

c) dal, dalciklus,

d) opera, zenedráma, balett

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok

– A XIII. századi trubadur és minnesänger műdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trovák, minnesängerek művészete (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).

– A klasszicizmus dalirodalma (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven dalok válogatva)

– A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F.Schubert, R.Schumann ciklikus alkotásai).

– A XX. sz. dalirodalma G.Mahler, M.Ravel, B.Britten, A.Schönberg, W.Williams, Farkas Ferenc művei alapján.

– A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben .

opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig

C.Monteverdi, H.Purcell, W.Gluck, W.A.Mozart, L.van Beethoven, G.Verdi, R.Wagner, P.I.Csajkovszkij, I.Sztravinszkij, G.Gershwin, A.Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

– A szimfónia J.Haydn-tól napjainkig (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven, F.Schubert, R.Schumann, F.Mendelssohn, Liszt Ferenc, A.Dvořak, P.I.Csajkovszkij, G.Mahler, P.Hindemith, A.Honegger, Sz.Prokofjev, D.Sosztakovics művei.

– A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R.Strauss); – tájleíró jellegű (B.Smetana, A.Borodin, J.Sibelius); – mese ihletésű (Sz.Prokofjev)

– Zenekari művek a XX. századból (C.Deussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)

Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.

Agócsy László: Szolfézs középfok IV.

Nógrádi–Németh–Puster: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Kodály Zoltán–Vargyas L: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?

Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)

Ballettek könyve

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.

Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.

Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.

Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stiláris jellemzőit.

Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.

Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társzművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított

– Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

– a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),

– a tanult ritmuselemeket és – képleteket.

– a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Ismerje

– a kvintkört,

– az öt- és hétfokú hangsorokat,

– a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.

Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsseptim hangzat fordításait.

Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,

– a zárlattípusokat,

– a funkciók,

– az alterációk szerepét.

– a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján.

– a tercrokonság fogalmát,

– a tonalítások különféle típusait,

– a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a főbb zenetörténeti korok stiláris jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a

– középkor gregorián zene, mise

– a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,

– a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fűga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),

– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok)

– a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,

– a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.

Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy művét.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.

– a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni. Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes

- az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,
- zenei megfigyeléseit rendszerezni,
- zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
- a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.

Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján

A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve.)

Feladatok:

- A zenei korszak megjelölése– esetleg a szerző megnevezése,
- A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
- A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása,
- A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése– zárások elemzése.

2. Teszt kérdések zenei ismeretekből (5–6 kérdés) pld.

- Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!
- Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
- Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!
- Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.
- Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
- Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. bolero, mazurka, verbunkos stb.)

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

- Öt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.
- A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
- A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

- A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
- A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;

- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredetheipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);
- az ősi hangszerek.

Szakkiifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvères;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);

– ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolyfónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
 Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
 Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
 Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
 Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
 Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
 Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
 Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
 Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi – opera és madrigál;
- Schütz – német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;

– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korálélőjáték, passacaglia), zenekari szvittek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvittek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.

Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.

(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
- a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílári, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:

– periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;

– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stílári egységén belül az egyes mesterek műveinek stílári vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
 Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
 Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
 Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
 Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
 Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
 Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
 Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
 – természeti élmények a romantikus zenében;
 – az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
  - a dal 19. századi virágzása,
  - a programszimfónia, szimfonikus költemény;
- A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újralfelfedezése);
 Nemzeti stílusok kialakulása:

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;

A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;

Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

- Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
 Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
 Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;
 Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);
 Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
 Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
 Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
 Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
 Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
 Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
 Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
 Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
 Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
 Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
 Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
 Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
 Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
 Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
 Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:

- a 19 századi olasz opera;
- jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művészet;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);

– az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.

Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.

Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.

Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.

Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete:

– életpályáik ismertetése;

– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;

– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;

– a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sárosi László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;

– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;

– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.

Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.

Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.

Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.

Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.

White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.

White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében. Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket. Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerzteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma**Írásbeli vizsga**

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyjújtó útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.

- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmracsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.

– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.

– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.

– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.

– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).

– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.

– 2/4-es ütem.

– a 3/4-es lüktetés megéreztetése.

– Szövegek ritmusának megfajtása.

– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.

– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.

– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.

– Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.

– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.

– A magas és mély képzet kialakítása.

– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).

– A dallami jelrendszerek ismerete.

- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmusosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.

- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
 Magyar gyermekdalok, népdalok
 Gyermekversek.
 Rokon népek dalai
 Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
 Más népek dallamai
 Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
 József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
 A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
 Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
 Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
 Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
 Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
 Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
 Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
 Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Üteműlyök. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézzelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézzelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prim, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütem súly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.

- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)

Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).

– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és abcés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdulás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlendo, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pillétanc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
 Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.

- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.

– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkíséretetek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész–zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok

Szónyi Erzsébet: Biciniumok
Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetek
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.

Romantikus dalok, karakterdarabok.

A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.

Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás–diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsseptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztrinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
 Agócsy László: Zenei olvasókönyv
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Péter József: 165 kánon
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
 Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakísérettel).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánszeptim–akkordot.

Ismerje a szűkített szeptim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

– Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.

– A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.

– További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).

– A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.

– Az önálló elemzői munka készségeinek fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

– Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.

– A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.

– A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.

– Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).

– Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.

– A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

– A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.

- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar koncertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, koncertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Bartók Béla: Mikrokozmosz
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: 27 egyneműkar
 Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
 Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
 Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Sztalmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekkel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.

– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.

– A többszólamúság, társas zenélés készségeinek fejlesztése funkciós művek alapján.

– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

– A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8–ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.

- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel. Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, ÚtmutatóK

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzeneiokról

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei- olvasás írás gyakorlófüzetei

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.-III.

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffy István: Dallamdiktálás

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánonot, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülő emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.

- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat. álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzathangzatosítások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzathangzatosítás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzathangzatosítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szónyi Erzsébet: Biciniumok

Szónyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsseptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A memoriter anyag egyéni bemutatással.

– A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.

– Betekintés a romantikus zeneirodalomba.

- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V2 – I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus-szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímától a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsseptim– és a szűkített septimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két– és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz– és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsseptim– és szűkített septimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkal.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkal.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkal, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszeren előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncjátéka.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.

Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.

Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.

Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.

Magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
 Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Bartók Béla: Mikrokozmosz
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: 27 egyneműkar
 Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
 Győrfy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
 Nógrádi László – P. Vesztroézi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

– Reneszánsz kórusművek
 – Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
 – Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
 – a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.
 Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

– alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
 – kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

– periódus előtaghoz utótagot,
 – funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköréit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
 – A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
 – A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

– ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szolamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szolamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tizszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon előadni öt népdalt,

– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”- tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatelejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkció basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikái, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikái, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,

– ismerje azok legfontosabb jellemzőit;

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása

– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

– zenetörténeti tájékozottság,

– stílusismeret,

– formai ismeretek,

– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.

– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.

– A középkor világi zenéje.

– A reneszánsz zene fénykora.

– Az opera keletkezése.

– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).

– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.

– Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.

– Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.

- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólamozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.

A középkor világi zenéje.

A mise állandó részeinek megfigyelése.

A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.

Reneszánsz hangszeres hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.

– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.

– A zenei készségek elmélyítése.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.

– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).

– Az oratórium.

– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.

– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.

– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).

– Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.

– Téma, szömlabelépések, ellentéma. Hangnembváltások.

– Imitáció, reális, tonális válasz.

– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.

– Kánonok.

– Többszólamú énekgyakorlatok.

– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.

– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.

– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.

– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.

– A fuga témák belépésének megfigyelése.

– Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

– Barokk táncok, a szvit tételei.

– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.

– Concertálás, concerto grosso, continuo.

– Korál.

– Mise, oratórium, kantáta, opera.

– Fuga.

– Ellentéma.

- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 C. V. Palisca: Barokk zene.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Bertalotti: 56 solfeggio
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
 J. S. Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Gyórfy István: Korál elemzések
 Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
 G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
 J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).
 Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
 Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
 Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.
 Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
 Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
 Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
 Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban. (tanári közreműködéssel).
- A tercron fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stíusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkcióforma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.

- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
 Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszodiák, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
 A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
 Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
 Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
 Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsseptim fordításait.
 Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
 Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az aranymetszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György: Miért szép századunk operája?
 Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 M. de Falla: Háromszögletű kalap,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára
 Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
 A. Schönberg: Egy varsói menekült.
 Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
 Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
 Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
 Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
 Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
 – A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.
 – A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.

- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
- Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C– kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
 Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
 Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
 Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
 (Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
 Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
 Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
 Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
 Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
 Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz–, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
 Tudjon szopránkulcsban olvasni.
 Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
 Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával.
- Mezzo– és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsseptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításainak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.

- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnenváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmi, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fűgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 C. V. Palisca: Barokk zene.
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Bertalotti: 56 solfeggio
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.
 J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
 A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
 Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
 Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.
 Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.
 Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
 Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
 Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
 Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkkel.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó-váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercron hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,

scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R.

Wagner, J. Brahms, R. Schumann,

F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sárnási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Pécsi Géza: Kules a muzsikához
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
 B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
 Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
 Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
 Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
 Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
 – A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
 – A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
 – Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
 – A zenei áttekintési képesség fejlesztése
 – Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
 a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
 az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
 a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
 valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
 Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekkkuckó, Noktürnök,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztavinszkij: Le Sacre du Printemps,
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang–késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

– a kvintkört,

– a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlati képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stílusorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két–két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniaiilag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármás– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio-vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének-tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusként.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét,

használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

– Beintés–leintés.

– Közös levegővétel és intés.

– Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.

– Intés felütéssel való kezdésre.

– Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.

– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.

– A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

– Tájékoztató pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.

– Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.

– Vi–de jel.

– A másik szólam apró kottával történő megjelenése.

– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva

– A saját hangszer és a kamarapartnernek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)

– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.

– A saját hangszer és a kamarapartnernek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.

– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).

- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A diszsonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fűga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fűvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a diszsonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatárolni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriaassy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriaassy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam**Ajánlott tananyag**

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam**Ajánlott tananyag**

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra

– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílushú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsganyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,

- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.